

Μια νέα ιδέα για την Ευρώπη

Η δήλωση Schuman — 1950-2000

Από τον Pascal Fontaine

Δεύτερη έκδοση

Ο Pascal Fontaine, γεννημένος το 1948, διδάκτωρ πολιτικών επιστημών, υπήρξε ο τελευταίος συνεργάτης του Jean Monnet, με τον οποίο εργάστηκε από το 1973 έως το 1977. Διευθυντής του ιδιαίτερου γραφείου του προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 1984 έως το 1987. Καθηγητής στο Ινστιτούτο Πολιτικών Σπουδών στο Παρίσι.

Εφόσον φέρει την υπογραφή του συγγραφέα του, το κείμενο αυτό δεν δεσμεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
• Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	5
• ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ	5
• ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ	8
• Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ	9
I — ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ SCHUMAN, Η ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ	10
• ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	10
• ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ JEAN MONNET	11
• Η ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ 9ης ΜΑΪΟΥ 1950	12
• Η ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΚΑΧ	15
II — ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ SCHUMAN, ΠΡΑΞΗ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	17
• ΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	17
• Η ΕΚΑΧ, ΠΡΩΤΟΣ ΛΙΘΟΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ	20
III — ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ	23
• Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	24
• ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΝΩΣΗ ΙΣΧΥΡΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ	26
• ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	29
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Ο ΠΟΛΙΤΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	36
• Η ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ 9ης ΜΑΪΟΥ 1950	36
• ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ	38

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρώπη στην υπηρεσία της ειρήνης και της δημοκρατίας

Η κοινοτική Ευρώπη γιορτάζει την πενήκοστή επέτειό της.

Στις 9 Μαΐου 1950, προτείνοντας τη δημιουργία κοινότητας ειρηνικών συμφερόντων στη Γερμανία και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που θέλησαν να συμμετάσχουν, ο Robert Schuman πραγματοποίησε ιστορική πράξη. Όχι μόνον εξάλειψε, τείνοντας το χέρι στους αντιπάλους της προηγούμενης ημέρας, τη μνησικακία του πολέμου και το βάρος του παρελθόντος, αλλά επίσης δρομολογούσε μια εντελώς νέα διαδικασία στην τάξη των διεθνών σχέσεων, προτείνοντας σε παλαιά έθνη να ξαναβρούν μαζί, με την από κοινού άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων τους, την επιρροή που καθένα από αυτά δεν είχε πλέον την ικανότητα να ασκήσει μόνο.

Η Ευρώπη, που από εκείνη την ημερομηνία οικοδομείται κάθε μέρα, αντιπροσώπευσε το μεγάλο σκοπό του 20ού αιώνα και μια νέα ελπίδα για τον αιώνα που ξεκινά. Αντλεί τη δυναμική της στον οραματισμό και τη γενναιοδωρία του σχεδίου των ιδρυτών, οι οποίοι προέρχονται από τον πόλεμο και διακατέχονται από τη θέληση να δημιουργήσουν τις συνθήκες για μια βιώσιμη ειρήνη μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών. Αυτή η δυναμική

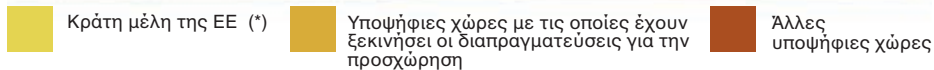
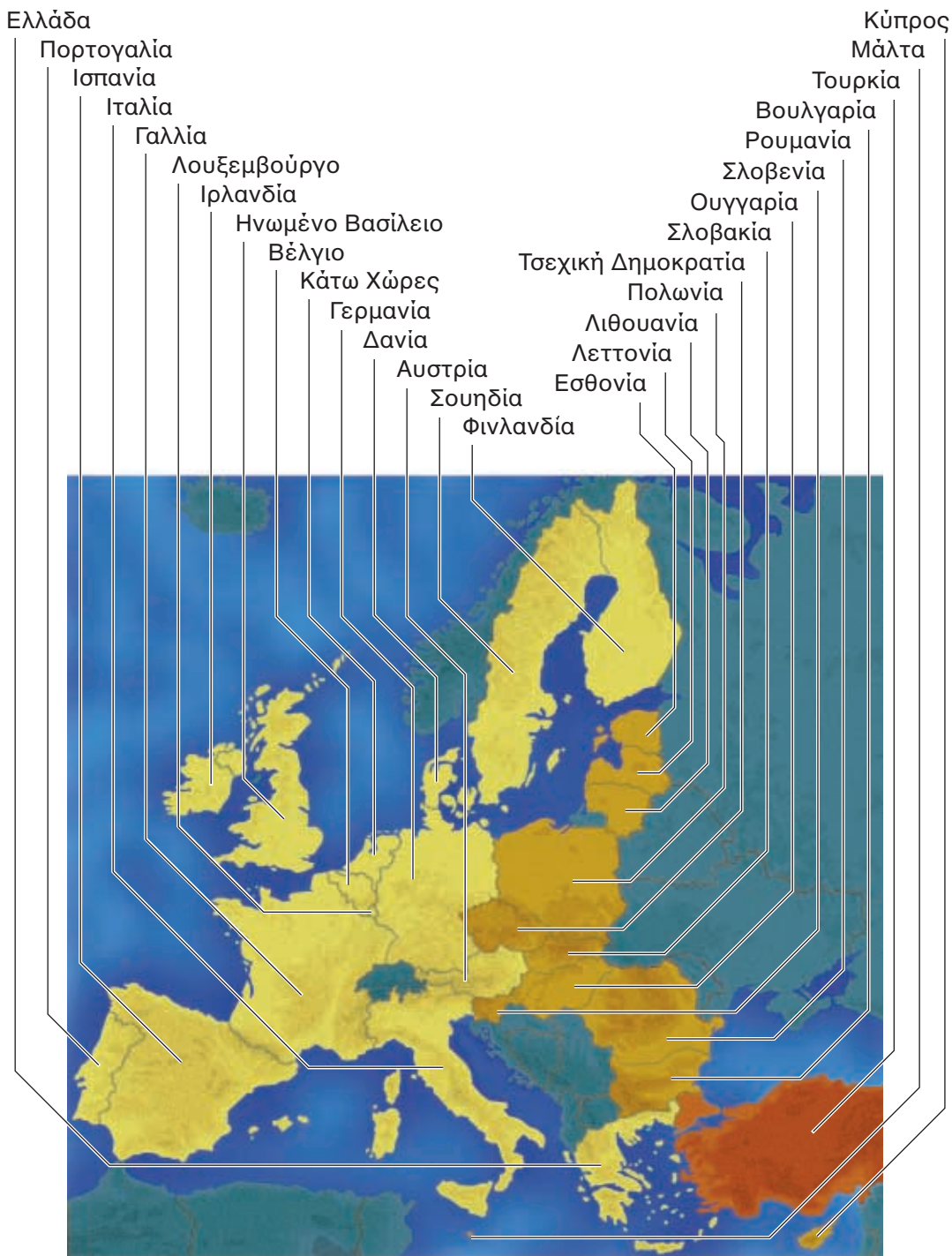
ανανεώνεται ακατάπαυστα, τροφοδοτούμενη από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χώρες μας μέσα σε ένα ριζικά και ταχύτατα μεταβαλλόμενο κόσμο.

Άραγε είχε προβλεφθεί αυτή η τεράστια επιθυμία για δημοκρατία και ελευθερία που έρριξε το τείχος του Βερολίνου, που παρέδωσε στους λαούς της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης τον έλεγχο της τύχης τους και που δίνει σήμερα νέα διάσταση στο ιδανικό του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, με την προοπτική των επικείμενων διευρύνσεων που καθιερώνουν την ενότητα της ηπείρου;

Μια ιστορική επιτυχία

Πενήντα χρόνια ανασκόπησης της ιστορίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δείχνουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί, στο ξεκίνημα της τρίτης χιλιετίας, ιστορική επιτυχία. Χώρες που στο παρελθόν ήταν αντίπαλες και που, στην πλειονότητά τους, είχαν πληγεί από τις πιο τρομακτικές σφαγές που γνώρισε ποτέ αυτή η ήπειρος, σήμερα μοιράζονται κοινό νόμισμα, το ευρώ, και διαχειρίζονται τα οικονομικά και εμπορικά συμφέροντά τους στο πλαίσιο κοινών θεσμών.

Οι Ευρωπαίοι ρυθμίζουν τις διαφορές τους με ειρηνικά μέσα, προσφεύγοντας

(*) Μη ηπειρωτικά και υπερατλαντικά εδάφη μη δηλωμένα.

στο δίκαιο και επιζητώντας τη συμφιλίωση. Το πνεύμα ανωτερότητας και διακρίσεων έχει απαλειφθεί από τις σχέσεις των κρατών μελών που έχουν εναποθέσει στα τέσσερα θεσμικά όργανα της Κοινότητας, το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο, την Επιτροπή και το Δικαστήριο, τη φροντίδα για τη διευθέτηση των διενέξεών τους, για τον καθορισμό των γενικών συμφερόντων των Ευρωπαίων και για τη διεξαγωγή των κοινών πολιτικών τους.

Το βιοτικό επίπεδο των ιδιωτών ανέβηκε σημαντικά, πολύ περισσότερο από όσο θα μπορούσε να ανεβεί εάν κάθε εθνική οικονομία δεν είχε επωφεληθεί από τις οικονομίες κλίμακας και την αύξηση της ανάπτυξης που επέφεραν η κοινή αγορά και η εντατικοποίηση των ανταλλαγών.

Οι πολίτες κυκλοφορούν και οι σπουδαστές εργάζονται ελεύθερα σε ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα. Έχουν τεθεί οι βάσεις για μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας. Έχουν ήδη διαμορφωθεί νέα πεδία για την εμπάθυνση των κοινών πολιτικών αλληλεγγύης στον κοινωνικό, περιφερειακό και περιβαλλοντικό τομέα καθώς και στους τομείς της έρευνας και των μεταφορών.

Η οικονομική ολοκλήρωση καθιστά αναγκαία και δυνατή την πρόοδο προς την πολιτική ένωση κάθε ημέρα και περισσότερο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί αυξανόμενη επιρροή στον κόσμο, ανάλογη με την οικονομική της σπουδαιότητα, με το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της, με τη θέση της στους διπλωματικούς, εμπορικούς και νομισματικούς κύκλους.

Η κοινοτική Ευρώπη αντλεί τη δύναμή της από τις κοινές αξίες της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τις οποίες σέβονται οι λαοί της, και μπόρεσε να διατηρήσει την πολυμορφία των πολιτισμών και των γλωσσών καθώς και των παραδόσεων που συνθέτουν τον πλούτο της.

Η ενωμένη Ευρώπη μπόρεσε χάρη στην ατλαντική αλληλεγγύη και την ελκυστικότητα του προτύπου της να αντισταθεί στις πιέσεις των απολυταρχισμών και να προωθήσει το κράτος του δικαίου.

Η κοινοτική Ευρώπη γίνεται πόλος προς τον οποίο συγκλίνουν οι προσδοκίες των χωρών, κοντινών ή μακρινών, που παρατηρούν προσεκτικά τη δυναμική της Ένωσης και θέλουν να ενδυναμώσουν την αναγεννημένη δημοκρατία τους ή να ανασυγκροτήσουν την κατεστραμμένη οικονομία τους.

Σήμερα η Ένωση των Δεκαπέντε διαπραγματεύεται τις προσεχείς προσχωρήσεις με δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθώς και με τη Μάλτα και την Κύπρο. Αργότερα άλλες χώρες που προέρχονται από την πρώην Γιουγκοσλαβία ή που ανήκουν στην ευρωπαϊκή σφαίρα θα ζητήσουν με τη σειρά τους να ενταχθούν. Η ανάκτηση του κοινοτικού κεκτημένου από τις υποψήφιες χώρες και γενικότερα των μεγάλων στόχων της Ένωσης βρίσκεται στο επίκεντρο των διαπραγματεύσεων για τη διεύρυνση. Για πρώτη φορά στη μακρόχρονη ιστορία της, η ήπειρος ετοιμάζεται να ενωθεί σε πλαίσιο ειρήνης και ελευθερίας.

Μέσα από αυτή την κίνηση διακυβεύονται πολλά για την παγκόσμια ισορροπία. Οι σχέσεις της Ευρώπης με τις Ηνωμένες Πολιτείες, με τη Ρωσία, με την ασιατική ήπειρο και με τη Λατινική Αμερική θα μεταβληθούν. Ήδη η Ευρώπη δεν είναι πια μια απλή δύναμη που μπόρεσε να διατηρήσει τη θέση της στον κόσμο. Αποτελεί σημείο αναφοράς και ελπίδα για τους λαούς που προσβλέπουν στην ειρήνη και στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Γιατί αυτή η επιτυχία; Άραγε έχει καταγραφεί μακροπρόθεσμα στη λογική της ιστορίας αυτής της ηπείρου, έχει ριζώσει

αρκετά στη συλλογική μνήμη και τη θέληση των λαών, ώστε να εξαλειφθούν οι σπόροι κάθε ενδοευρωπαϊκού πολέμου;

Οι θλιβερές εμπειρίες του παρελθόντος και οι συγκρούσεις που ακόμα και σήμερα υποσκάπτουν τα Βαλκάνια και αιματοκυλούν τον Καύκασο πρέπει να ωθήσουν τους Ευρωπαίους να μη θεωρούν την ειρήνη ως φυσική και μόνιμη κατάσταση χωρίς να τη διατηρούν με την κατάλληλη φροντίδα.

Οι προκλήσεις του μέλλοντος

Ύστερα από μισό αιώνα κοινοτικής ιστορίας οι Ευρωπαίοι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν θεμελιώδη ερωτήματα: ποιες είναι οι βασικές αξίες τις οποίες ενστερνίζονται και ποιοι είναι οι πιο αποτελεσματικοί τρόποι διατήρησής τους; Ποιος είναι ο επιθυμητός και δυνατός βαθμός ένωσης, που όταν επιτευχθεί μπορεί να μεγιστοποιήσει τη δύναμη της ενότητας χωρίς να αλλοιώσει τις ταυτότητες και να καταστρέψει τις ιδιαιτερότητες που συνιστούν τον πλούτο των εθνών μας, των περιφερειών μας, των πολιτισμών μας; Μπορούμε να προχωρήσουμε με ένα κοινό βήμα, βασιζόμενοι στη φυσική αρμονία που ευνοεί τη συναίνεση 15 κρατών, ή αντίθετα οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τις διαφορετικές προσεγγίσεις και να διαφοροποιήσουμε τους ρυθμούς της ολοκλήρωσης; Ποια είναι τα όρια της κοινοτικής Ευρώπης, τη στιγμή που τόσα έθνη, από τις νέες δημοκρατίες της Κεντρικής, Ανατολικής και Βαλκανικής Ευρώπης έως την Τουρκία, ζητούν να συμμετάσχουν στην εξελισσόμενη διαδικασία ενοποίησης; Πώς να συνδέσουμε κάθε άτομο με το κοινοτικό εγχείρημα, πώς να αφυπνίσουμε μέσα του το αίσθημα του μέλους μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής κοινότητας που συμπληρώνει και υπερβαίνει τους αρχικούς κοινωνικούς και εθνικούς δεσμούς του; Πώς να φέρουμε τον ευρω-

παίο πολίτη πιο κοντά στα θεσμικά όργανα της Ένωσης, πώς να δώσουμε σε καθέναν την ευκαιρία να «οικειοποιηθεί» το σχέδιο μιας ενωμένης Ευρώπης, που για πολύ καιρό ανήκε αποκλειστικά στις διαβουλεύσεις της εκάστοτε καγκελαρίας και στην εμπειρογνωμοσύνη των δημοσίων υπαλλήλων;

Τόσα ερωτήματα αρχής που δεν μπορούμε να αποφύγουμε, εάν δεν θέλουμε να ακολουθήσουμε αδιέξοδα. Ερωτήματα ουσίας των οποίων οι ίδιες οι απαντήσεις θα καθορίσουν τις πολυάριθμες επιλογές, πιο συγκεκριμένες και πιο τεχνικές, που αντιμετωπίζουν καθημερινά αυτοί που είναι επιφορτισμένοι με το κοινοτικό εγχείρημα.

Για τους Ευρωπαίους το ζήτημα είναι απλό: η πρώτη πιθανότητα είναι να εξακολουθήσουν να οργανώνονται, συγκεντρώνοντας τις δυνάμεις τους ώστε να ακουστεί η φωνή τους στον κόσμο, να προωθήσουν το δημοκρατικό ιδεώδες και να υποστηρίξουν τα συμφέροντά τους, τόσο τα οικονομικά όσο και τα στρατηγικά. Τότε η Ευρώπη θα εξακολουθήσει να αντιπροσωπεύει περισσότερο από το «μικρό ακρωτήριο της Ευρασίας» για το οποίο μιλούσε ο Paul Valéry. Θα αποτελεί εξισορροπητικό και ρυθμιστικό παράγοντα στις σχέσεις μεταξύ των υπερβιομηχανικών δυνάμεων και των χωρών που αναπτύσσονται με δυσκολία. Η δεύτερη πιθανότητα είναι να μην αντιληφθούν οι Ευρωπαίοι με αρκετά σαφή τρόπο τους δεσμούς που τους συνδέουν και να μην αποκτήσουν τα μέσα που θα εκφράσουν στην πράξη τα κοινά συμφέροντά τους. Σε αυτή την περίπτωση, οι οικονομίες κάθε χώρας θα περιοριστούν σε ρόλους υπεργολαβίας και το βιοτικό επίπεδο των καταναλωτών θα υποχωρήσει. Η Ευρώπη ως απλή γεωγραφική οντότητα θα τοποθετηθεί στη σφαίρα επιρροής δυνάμεων που βρίσκονται έξω από αυτήν, πληρώνοντας έτσι το τίμημα της εξάρτησής της και της ανάγκης της για προστασία.

Ο σύγχρονος χαρακτήρας της κοινοτικής μεθόδου

Η απόφαση που έλαβε στις 11 Δεκεμβρίου 1999 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Ελσίνκι για τη σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης, η οποία θα επιφορτιστεί ειδικότερα με την προσαρμογή των συνθηκών στους όρους καλής λειτουργίας μιας διευρυμένης Ένωσης με περισσότερα από 20 μέλη, δημιούργησε νέο θεσμικό πεδίο διεργασιών.

Η πεντηκονταετής Ευρώπη βρίσκεται σε πλήρη αναβρασμό. Οι ελπίδες είναι τόσο μεγάλες όσο και οι φιλοδοξίες και οι προκλήσεις, παρ' όλα αυτά όμως οι κίνδυνοι αποτυχίας δεν έχουν εξαλειφθεί.

Μια Ευρώπη απλή ζώνη ελεύθερων συναλλαγών ή μια Ευρώπη δραστήριος παράγοντας στον κόσμο; Μια Ευρώπη τεχνοκρατική ή μια Ευρώπη δημοκρατική; Μια Ευρώπη του καθενός για τον εαυτό του ή μια Ευρώπη αλληλέγγυα;

Απέναντι σε τόσες κρίσιμες επιλογές, σε τόσες αβεβαιότητες, η κοινοτική μέθοδος, αποτέλεσμα του διαλόγου που

διοργανώνεται μεταξύ των κρατών μελών και των κοινών θεσμικών οργάνων που ασκούν από κοινού τις εξουσίες που τους ανατέθηκαν, αποδεικνύεται περίτρανα σύγχρονη. Κατέστησε δυνατή πριν από 50 χρόνια τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, την οποία ακολούθησαν η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και η Ευρατόμ και συμπλήρωσαν η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, οι συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ. Στις διευρωπαϊκές σχέσεις έχει εισαχθεί ένα «ένζυμο αλλαγής» που επιφέρει κάθε μέρα νέα αποτελέσματα. Αύριο αυτή η μέθοδος μπορεί να αποφέρει την καλύτερη δυνατή συνεισφορά στη διευθέτηση των μεγάλων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι.

Η εμβέλεια των ιδρυτικών αρχών του ευρωπαϊκού οικοδομήματος υπερβαίνει την απλή θεσμική μηχανική. Έχοντας εφευρεθεί και προωθηθεί από πολιτικούς άνδρες που ήθελαν πάνω από όλα να οικοδομήσουν μια Ευρώπη στην υπηρεσία του Ανθρώπου, το κοινοτικό πνεύμα προσδίδει στην ευρωπαϊκή ιδέα το εύρος πολιτισμικού σχεδίου. Η δήλωση Schuman παραμένει μια «νέα ιδέα για την Ευρώπη».

I — ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ SCHUMAN, Η ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το ιστορικό υπόβαθρο

Οι Ευρωπαίοι δεν γνώρισαν την ανάπαυλα που έπρεπε να ακολουθήσει το τέλος των εχθροπραξιών. Ενώ ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος είχε μόλις τερματιστεί, η απειλή τρίτου παγκοσμίου πολέμου, που θα αντέτασσε τη Δύση και την Ανατολή, δεν άργησε να διαφανεί. Στις 24 Απριλίου 1947 η αποτυχία της διάσκεψης της Μόσχας σχετικά με το γερμανικό ζήτημα έπεισε τους δυτικούς ότι η Σοβιετική Ένωση, σύμμαχος στον αγώνα κατά του ναζισμού, επρόκειτο να γίνει η πηγή άμεσου κινδύνου για τις δυτικές δημοκρατίες. Η δημιουργία τον Οκτώβριο του 1947 της Κομίνφορμ που συνάσπισε τα κομμουνιστικά κόμματα όλου του κόσμου, το «πραξικόπημα της Πράγας» στις 25 Φεβρουαρίου 1948 που εξασφάλισε στους κομμουνιστές την κυριαρχία στην Τσεχοσλοβακία και ύστερα ο αποκλεισμός του Βερολίνου τον Ιούνιο του 1948, προοίμιο της διαίρεσης της Γερμανίας σε δύο κράτη, αναζωπύρωσαν ακόμα την ένταση. Υπογράφοντας στις 4 Απριλίου 1949 το ατλαντικό σύμφωνο με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι δυτικοευρωπαίοι έθεσαν τις βάσεις για τη συλλογική τους ασφάλεια. Όμως η έκρηξη της πρώτης σοβιετικής ατομικής βόμβας τον Σεπτέμβριο του 1949 και η αύξηση των απειλών που διατύπωσαν οι ηγέτες του Κρεμλίνου συνέβαλαν στη διάδοση αυτού του κλίματος φόβου που εκείνη την εποχή ονομάστηκε «ψυχρός πόλεμος».

Έκτοτε το καθεστώς της ομοσπονδιακής Γερμανίας που διηύθυνε η ίδια την εσωτερική πολιτική της από την έκδοση

του θεμελιώδους νόμου της 23ης Μαΐου 1949, αποτέλεσε αντικείμενο διακύβευσης στο πλαίσιο της αντιζηλίας Ανατολής-Δύσης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες επιθυμούσαν την επίσπευση της οικονομικής ανάκαμψης μιας χώρας που βρισκόταν στην καρδιά της διαίρεσης της ηπείρου και ήδη στην Ουάσιγκτον υψώνονταν φωνές ζητώντας τον εκ νέου εξοπλισμό της παλιάς ηττημένης δύναμης. Η γαλλική διπλωματία βρισκόταν διχασμένη μπροστά στο δίλημμα: ή θα υποχωρούσε μπροστά στην αμερικανική πίεση και παρά την κοινή γνώμη της θα συναινούσε στην ανασυγκρότηση της γερμανικής δύναμης στις περιοχές Ruhr και Sarre· ή θα διατηρούσε άκαμπτη θέση, σε σύγκρουση με τον κύριο σύμμαχό της και οδηγώντας τη σχέση της με τη Βόννη σε αδιέξοδο.

Η ώρα της αλήθειας έμελλε να χτυπήσει την άνοιξη του 1950. Μια επιτακτική αποστολή ανατέθηκε στον Robert Schuman, γάλλο υπουργό εξωτερικών, από τους αμερικανούς και βρετανούς ομόλογούς του: να διατυπώσει πρόταση για την επανένταξη της ομοσπονδιακής Γερμανίας στη δυτική κοινότητα. Είχε προγραμματιστεί συνεδρίαση μεταξύ των τριών κυβερνήσεων στις 10 Μαΐου 1950 και η Γαλλία δεν μπορούσε να αποφύγει τις ευθύνες της.

Στα πολιτικά εμπόδια είχαν προστεθεί οι οικονομικές δυσκολίες. Εκείνη την περίοδο η κρίση υπερπαραγωγής χάλυβα φαινόταν να επίκειται λόγω του χαλβουργικού δυναμικού των διάφορων ευρωπαϊκών χωρών. Η ζήτηση καθυστερούσε, οι τιμές χαμηλώναν και όλα

Ο Jean Monnet και ο Robert Schuman

προκαλούσαν το φόβο ότι οι παραγωγοί, πιστοί στις παραδόσεις των αρχισιδηρουργών του μεσοπολέμου, θα διαμόρφωναν πάλι μια συντεχνία προκειμένου να μειώσουν τον ανταγωνισμό. Όντας σε πλήρη φάση ανασυγκρότησης, οι ευρωπαϊκές οικονομίες δεν μπορούσαν να επιτρέψουν την παράδοση των βασικών βιομηχανιών τους στην κερδοσκοπία ή στην οργανωμένη ανεπάρκεια προϊόντων.

Οι ιδέες του Jean Monnet

Προκειμένου να ξεδιαλύνει αυτή την αλυσίδα δυσκολιών μπροστά στις οποίες η παραδοσιακή διπλωματία δήλωνε την αδυναμία της, ο Robert Schuman κατέφυγε στην εφευρετική μεγαλοφουία ενός άνδρα ακόμα άγνωστου στο ευρύ κοινό, ο οποίος όμως είχε αποκτήσει εξαιρετική πείρα στη διάρκεια μακράς και πλούσιας διεθνούς σταδιοδρομίας. Ο Jean Monnet,

τότε εντεταλμένος στο γαλλικό σχέδιο εκσυγχρονισμού, διορισμένος από τον Charles de Gaulle το 1945 για την εξασφάλιση της οικονομικής ανάκαμψης της χώρας, ήταν ένας από τους Ευρωπαίους με τη μεγαλύτερη επιρροή στο δυτικό κόσμο. Από την εποχή του πρώτου παγκοσμίου πολέμου είχε οργανώσει τις δομές κοινού ανεφοδιασμού των συμμαχικών δυνάμεων. Βοηθός γενικός γραμματέας της Κοινωνίας των Εθνών, τραπεζίτης στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Ανατολική Ευρώπη, στην Κίνα, υπήρξε ένας από τους συμβούλους του προέδρου Roosevelt και ο πρωτεργάτης του «προγράμματος για τη νίκη» που εξασφάλιζε τη στρατιωτική ανωτερότητα των Ηνωμένων Πολιτειών σε σχέση με τις δυνάμεις του Άξονα. Χωρίς πολιτική εντολή, συμβούλευε τις κυβερνήσεις και είχε αποκτήσει τη φήμη πραγματιστή, τον οποίο απασχολούσε πάνω από όλα η αποτελεσματικότητά.

Ο γάλλος υπουργός είχε εμπιστευθεί τις ανησυχίες του στον εντεταλμένο στο σχέδιο: το ερώτημα «Τι θα κάνουμε με τη Γερμανία;» αποτελούσε τη μόνιμη σκέψη του Robert Schuman, αυτού του χριστιανού από τη Λορένη που διακατέχονταν από τη θέληση να δράσει έτσι ώστε κάθε πόλεμος μεταξύ των δύο εθνών να καταστεί για πάντα αδύνατος.

Ο Jean Monnet, επικεφαλής της μικρής ομάδας της οδού Martignac όπου έδρευε η υπηρεσία που ήταν αρμόδια για το σχέδιο, συμμετείχε και αυτός στον προβληματισμό. Το κύριο μέλημά του ήταν η διεθνής πολιτική. Εκτιμούσε ότι ο ψυχρός πόλεμος είχε γεννηθεί από τον ανταγωνισμό των δύο μεγάλων στην Ευρώπη, γιατί η διχασμένη Ευρώπη αποτελούσε αντικείμενο διακύβευσης. Ευνοώντας την ενότητα της Ευρώπης θα μετριαζόταν η ένταση. Προβληματιζόταν για μια πρωτοβουλία διεθνούς εμβέλειας που θα είχε ως ουσιαστικό στόχο τη χαλάρωση και την εγκαθίδρυση της παγκόσμιας ειρήνης χάρη στον πραγματικό ρόλο που θα διαδραμάτιζε μια Ευρώπη ανασυγκροτημένη και συμφιλιωμένη.

Ο Jean Monnet είχε παρατηρήσει τις διάφορες απόπειρες ενοποίησης που είχαν αναπτυχθεί ανεπιτυχώς από την εποχή που το συνέδριο, που είχε διοργανώσει η Ευρωπαϊκή Κίνηση στη Χάγη το 1948, είχε κάνει επίσημη έκκληση για την ενότητα της ηπείρου.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας που συστάθηκε το 1948 δεν είχε παρά μόνον αρμοδιότητες συντονισμού και δεν μπόρεσε να εμποδίσει την επίτευξη της οικονομικής ανάκαμψης των ευρωπαϊκών χωρών σε πλαίσια καθαρά εθνικά. Η θέσπιση του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 5 Μαΐου 1949 έδειχνε ότι οι κυβερνήσεις δεν ήταν διατεθειμένες να υποστούν την περικοπή των προνομίων τους. Η συμβουλευτική

συνέλευση δεν είχε παρά μόνον την αρμοδιότητα για διαβουλεύσεις και καθένα από τα ψηφίσματά της, τα οποία έπρεπε να εγκριθούν από την πλειοψηφία των δύο τρίτων, μπορούσε να παγώσει από την αρνησικυρία της επιτροπής υπουργών.

Ο Jean Monnet είχε καταλήξει στην πεποίθηση ότι η θέληση για δημιουργία πλήρους θεσμικού οικοδομήματος με την πρώτη, χωρίς να προκληθούν από τα μέλη αντιστάσεις τέτοιες ώστε κάθε πρωτοβουλία να είναι καταδικασμένη να αποτύχει, ήταν πλάνη. Τα πνεύματα δεν ήταν ώριμα ώστε να συναινέσουν στη μαζική μεταφορά εξουσιών, η οποία θα είχε προσκρούσει στις εθνικές ευαισθησίες, ακόμα ζωντανές λίγα χρόνια ύστερα από το τέλος του πολέμου.

Για την επιτυχία έπρεπε να περιοριστούν οι στόχοι σε συγκεκριμένους τομείς μεγάλης ψυχολογικής εμβέλειας και να διαμορφωθεί ένας μηχανισμός κοινών αποφάσεων που θα δεχόταν σταδιακά νέες αρμοδιότητες.

Η δήλωση της 9ης Μαΐου 1950

Τις τελευταίες μέρες του Απριλίου 1950 ο Jean Monnet και οι στενοί συνεργάτες του συνέταξαν σημείωμα μερικών σελίδων που περιείχε ταυτόχρονα την αιτιολογική έκθεση και τις διατάξεις μιας πρότασης που επρόκειτο να ανατρέψει όλα τα πρότυπα της κλασικής διπλωματίας. Αντί να προβεί στις παραδοσιακές διαβουλεύσεις με τις αρμόδιες υπουργικές υπηρεσίες, ο Jean Monnet φρόντισε να περιβάλει το έργο αυτό με τη μεγαλύτερη διακριτικότητα, ώστε να αποφύγει τις αναπόφευκτες αρνήσεις ή αντιπροτάσεις που θα αλλοίωσαν τόσο τον επαναστατικό χαρακτήρα του όσο και το όφελος που θα προέκυπτε από την έκπληξη. Όταν εμπιστεύθηκε το έγγραφό του στον Bernard Clappier, διευθυντή

Εγκαινίαση του σχεδίου Schuman, 9 Μαΐου 1950: Σαλόνι του Ρολογιού, Υπουργείο Εξωτερικών της Γαλλίας. Στο μικρόφωνο ο Robert Schuman, δεξιά του ο Jean Monnet

(ΕΕ)

του ιδιαίτερου γραφείου του Robert Schuman, ο Jean Monnet ήξερε ότι η απόφαση του υπουργού μπορούσε να αλλάξει την πορεία των γεγονότων. Έτσι, όταν επιστρέφοντας από ένα σαββατοκύριακο στη γενέτειρά του τη Λορένη, ο Robert Schuman ανακοίνωσε στους συνεργάτες του: «Διάβασα αυτό το σχέδιο. Το αναλαμβάνω ως προσωπική υπόθεση», η πρωτοβουλία βρισκόταν στο χώρο της πολιτικής ευθύνης. Το πρωί της 9ης Μαΐου, την ίδια στιγμή που ο γάλλος υπουργός υποστήριζε την πρότασή του μπροστά στους κυβερνητικούς συναδέλφους του, ένας απεσταλμένος του ιδιαίτερου γραφείου του τη διαβίβαζε στον ίδιο τον καγκελάριο Adenauer στη Βόννη. Η αντίδραση του τελευταίου ήταν άμεση και ενθουσιώδης. Απάντησε αμέσως ότι ενέκρινε εγκάρδια την πρόταση.

Έτσι, έχοντας τη διπλή συναίνεση των κυβερνήσεων της Γαλλίας και της Γερμανίας, ο Robert Schuman δημοσιοποιούσε τη δήλωσή του στη διάρκεια συνέντευξης τύπου που διοργανώθηκε στις 4 μ.μ. στο Σαλόνι του Ρολογιού του Υπουργείου Εξωτερικών της Γαλλίας. Προλόγισε την ανακοίνωσή του με μερικές εισαγωγικές φράσεις: «Δεν πρόκειται πια για μάταια λόγια αλλά για μια πράξη τολμηρή, μια πράξη συστατική. Η Γαλλία έδρασε και οι συνέπειες της δράσης της ενδέχεται να είναι τεραστίες ότι θα είναι. Έδρασε επίσης για την ειρήνη. Προκειμένου να δοθεί πραγματικά μια ευκαιρία στην ειρήνη πρέπει πρώτα να υπάρχει μία Ευρώπη. Επί πέντε χρόνια, σχεδόν μέρα με την ημέρα ύστερα από την άνευ όρων συνθηκολόγηση της Γερμανίας, η Γαλλία πραγματο-

ποιεί την πρώτη αποφασιστική πράξη για την ευρωπαϊκή οικοδόμηση και συμπτύσσεται σε αυτό με τη Γερμανία. Ύστερα από αυτό, οι συνθήκες στην Ευρώπη θα μετατραπούν ολοκληρωτικά. Αυτή η μετατροπή θα καταστήσει δυνατές άλλες κοινές ενέργειες, οι οποίες ήταν αδύνατες έως σήμερα. Από όλα αυτά θα γεννηθεί η Ευρώπη, μια Ευρώπη σταθερά ενωμένη και οικοδομημένη. Μια Ευρώπη όπου το βιοτικό επίπεδο θα ανέλθει χάρη στη συγκέντρωση της παραγωγής και στην επέκταση των αγορών που θα προκαλέσουν την πτώση των τιμών [...]»

Ο τόνος δόθηκε. Δεν πρόκειται για νέα τεχνική συμφωνία, έρμαιο του σκληρού παζαρέματος των διαπραγματευτών. Η Γαλλία τείνει το χέρι στη Γερμανία προτείνοντάς της να συνεργαστεί με ίσους όρους, στο πλαίσιο νέας οντότητας η οποία στην αρχή θα είναι επιφορτισμένη με την από κοινού διαχείριση του άνθρακα και του χάλυβα των δύο χωρών, αλλά και ευρύτερα να θέσει τον πρώτο λίθο για την ευρωπαϊκή ομοσπονδία.

Η δήλωση (βλέπε παρακάτω στο παράρτημα) θέτει σειρά αρχών:

- Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί διαμιάς, θα διαμορφωθεί μέσα από συγκεκριμένα επιτεύγματα. Πρέπει πρώτα να καθιερωθεί η «πραγματική αλληλεγγύη».
- Η μακραιώνη αντίθεση της Γαλλίας και της Γερμανίας πρέπει να εξαλειφθεί: η πρόταση αφορά κυρίως αυτές τις δύο χώρες, όμως είναι ανοιχτή σε όλα τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά έθνη τα οποία μοιράζονται τους στόχους της.
- Η άμεση δράση πρέπει να αφορά ένα «περιορισμένο αλλά αποφασιστικό» σημείο: τη γαλλογερμανική παραγωγή άνθρακα και χάλυβα που θα πρέπει να τεθεί κάτω από κοινή Ανώτατη Αρχή.
- Η συγχώνευση αυτών των οικονομικών συμφερόντων θα συμβάλει στην

άνοδο του βιοτικού επιπέδου και στην εγκαθίδρυση μιας οικονομικής κοινότητας.

- Οι αποφάσεις της Ανώτατης Αρχής θα συνδέουν τις χώρες που θα προσχωρήσουν σ' αυτή την κοινότητα. Η εν λόγω αρχή θα αποτελείται από ανεξάρτητες προσωπικότητες σε ίση βάση. Οι αποφάσεις της θα είναι εκτελεστές.

Η εκπόνηση της συνθήκης ΕΚΑΧ

Προκειμένου η γαλλική πρωτοβουλία, η οποία μετατράπηκε γρήγορα σε γαλλογερμανική πρωτοβουλία, να διατηρήσει όλες τις ελπίδες να γίνει πραγματικότητα, χρειαζόταν γρήγορη δράση. Η Γαλλία συγκαλεί στις 20 Ιουνίου 1950, στο Παρίσι, διακυβερνητική διάσκεψη την προεδρία της οποίας ανέλαβε ο Jean Monnet. Οι τρεις χώρες της Μπενελούξ και η Ιταλία ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα και βρέθηκαν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ο Jean Monnet διευκρίνισε το πνεύμα των συζητήσεων που επρόκειτο να ανοίξουν: «Βρισκόμαστε εδώ για να πραγματοποιήσουμε ένα κοινό έργο όχι για να διαπραγματευτούμε οφέλη, αλλά για να αναζητήσουμε τα οφέλη μας μέσα στο κοινό όφελος. Μόνον εάν εξαλείψουμε από τις συζητήσεις μας κάθε συναίσθημα ιδιαιτερότητας θα μπορέσει να βρεθεί λύση. Στο βαθμό που εμείς, που έχουμε συγκεντρωθεί εδώ, μπορέσουμε να αλλάξουμε τις μεθόδους μας, το πνεύμα όλων των Ευρωπαίων θα αλλάξει όλο και περισσότερο» (1).

Οι συζητήσεις επέτρεψαν την τελειοποίηση του επιδιωκόμενου διεθνούς οικοδομήματος. Η ανεξαρτησία και οι εξουσίες της ανώτατης αρχής δεν αμφισβητήθηκαν, εφόσον αποτελούσαν το κεντρικό σημείο της πρότασης. Ύστερα

(1) Monnet, J., *Mémoires*, εκδόσεις Fayard, Παρίσι, 1976, σ. 378.

(ΕΕ)

Μετά τη δήλωση Robert Schuman της 9ης Μαΐου 1950 ακολούθησε στις 18 Απριλίου 1951 η υπογραφή της συνθήκης του Παρισιού, η πρώτη από τις ιδρυτικές συνθήκες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

από αίτημα των Κάτω Χωρών, θεσπίστηκε συμβούλιο υπουργών οι οποίοι αντιπροσώπευαν τα κράτη και έπρεπε να εκφράζουν σε ορισμένες περιπτώσεις τη σύμφωνη γνώμη τους. Μια κοινοβουλευτική συνέλευση και ένα δικαστήριο θα ολοκληρώσουν κατόπιν το μηχανισμό που αποτελεί τη βάση του θεσμικού συστήματος των σημερινών Κοινοτήτων.

Οι διαπραγματευτές δεν ξέχασαν ποτέ ότι είχαν την πολιτική εντολή να οικοδομήσουν έναν εντελώς νέο οργανισμό όσον αφορά τους στόχους και τις μεθόδους του. Ήταν ουσιαστικό να μην αποδυναμωθεί το υπό δημιουργία

θεσμικό όργανο από όλα τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τους κλασικούς διακυβερνητικούς οργανισμούς: απαιτήσεις της ομοφωνίας, εθνικές οικονομικές συνεισφορές, υπόταξη του εκτελεστικού στους αντιπροσώπους των κρατών.

Στις 18 Απριλίου 1951 υπογράφηκε η συνθήκη που θέσπισε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, με διάρκεια 50 ετών. Επικυρώθηκε από τα έξι υπογράφοντα κράτη και, στις 10 Αυγούστου 1952, η Ανώτατη Αρχή, υπό την προεδρία του Jean Monnet, μπορούσε να εγκατασταθεί στο Λουξεμβούργο.

II — ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ SCHUMAN, ΠΡΑΞΗ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

«Οι προτάσεις Schuman είναι επαναστατικές, ειδάλλως δεν υφίστανται. Η θεμελιώδης αρχή τους είναι η παραχώρηση εξουσίας σε έναν περιορισμένο αλλά αποφασιστικό τομέα. Σχέδιο που δεν ξεκινά με βάση αυτή την αρχή δεν μπορεί να συνεισφέρει με κανέναν χρήσιμο τρόπο στην επίλυση των μεγάλων προβλημάτων που μας αποδυναμώνουν. Η συνεργασία των εθνών, όσο σημαντική και να είναι, δεν επιλύει τίποτα. Αυτό που πρέπει να επιτευχθεί είναι η συγχώνευση των συμφερόντων των ευρωπαϊκών λαών και όχι απλά η διατήρηση των ισορροπιών αυτών των συμφερόντων.»

Jean Monnet

Οι καινοτόμοι αρχές της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Εάν χρειάστηκε σχεδόν ένας χρόνος για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων της συνθήκης του Παρισιού, είναι γιατί στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων αυτών τέθηκαν ορισμένες ουσιώδεις ερωτήσεις στις οποίες ο Jean Monnet ήθελε να δώσει τις πιο κατάλληλες απαντήσεις. Όπως είδαμε, δεν επρόκειτο για κλασικές διπλωματικές διαπραγματεύσεις. Τα πρόσωπα που διορίστηκαν από τις έξι κυβερνήσεις συγκεντρώθηκαν για να εφεύρουν ένα εντελώς νέο νομικο-πολιτικό σύστημα, το οποίο φιλοδοξούσε να διαρκέσει.

Το προίμιο της συνθήκης ΕΚΑΧ, αποτελούμενο από πέντε σύντομες παραγράφους, περιέχει όλη τη φιλοσοφία που δεν έπαψε να εμπνέει τους πρωτοπόρους της ευρωπαϊκής οικοδόμησης:

«επειδή η παγκόσμιος ειρήνη δεν δύναται να διαφυλαχθεί παρά μόνο με δημιουργικές προσπάθειες στο μέτρο των κινδύνων που την απειλούν,

έχοντας την πεποίθηση ότι η συμβολή την οποία μια οργανωμένη και ζώσα Ευρώπη δύναται να παράσχει στον πολιτισμό, είναι απαραίτητη για τη διατήρηση ειρηνικών σχέσεων,

έχοντας συνείδηση ότι η Ευρώπη δεν θα οικοδομηθεί παρά μόνο με συγκεκριμένα επιτεύγματα διά της δημιουργίας αρχικώς μιας πραγματικής αλληλεγγύης και διά της εγκαθιδρύσεως κοινών βάσεων οικονομικής αναπτύξεως,

ενδιαφερόμενοι να συμβάλουν διά της επεκτάσεως της βασικής παραγωγής τους στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και στην πρόοδο των ειρηνικών έργων,

αποφασισμένοι να υποκαταστήσουν στις προαιώνιες αντιζηλίες μία συγχώνευση των ουσιαστών συμφερόντων τους, να θεμελιώσουν διά της εγκαθιδρύσεως μιας οικονομικής κοινότητας τις πρώτες βάσεις μιας ευρύτερης και βαθύτερης κοινότητας μεταξύ λαών επί μακρόν χρόνον αντι-

Η πρώτη ευρωπαϊκή ράβδος σιδήρου κατασκευάστηκε στις 30 Απριλίου 1953 στο Esch-sur-Alzette, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου. Ο Jean Monnet, πρόεδρος, και τα μέλη της Ανώτατης Αρχής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα εορτάζουν το γεγονός (Πηγή: Ίδρυμα Jean Monnet για την Ευρώπη, Λωζάννη)

θεμένων δι' αιματηρών διαιρέσεων, και να θέσουν θεσμικές βάσεις ικανές να κατευθύνουν προς ένα εφεξής κοινό πεπρωμένο, [...]

«Παγκόσμια ειρήνη», «συγκεκριμένα επιτεύγματα», «πραγματική αλληλεγγύη», «συγχώνευση των ουσιωδών συμφερόντων», «κοινότητα», «εφεξής κοινό πεπρωμένο»: τόσες λέξεις-κλειδιά που φέρουν το σπόρο τόσο του κοινοτικού πνεύματος όσο και της κοινοτικής μεθόδου και διατηρούν σήμερα όλη την κινητήρια δύναμή τους.

Εάν η συνθήκη ΕΚΑΧ που αφορά τη διαχείριση της αγοράς του άνθρακα και του χάλυβα δεν είναι πια σήμερα τόσο σημαντική για την ευρωπαϊκή οικονομία όσο στη δεκαετία του '50, οι θεσμικές αρχές που καθιέρωσε διατηρούν όλο το σύγχρονο χαρακτήρα τους. Ξεκίνησαν

μία δυναμική που δεν έπαψε να καρποφορεί και που τροφοδοτεί ένα πολιτικό όραμα από το οποίο δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να απομακρυνθούμε εάν δεν θέλουμε να υπονομεύσουμε το πολύτιμο κοινοτικό κεκτημένο.

Έτσι μπορούμε να διατυπώσουμε τέσσερις κοινοτικές αρχές που προέρχονται από το σχέδιο Schuman και αποτελούν τα θεμέλια του σημερινού ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Η ανωτερότητα των θεσμών

Η εφαρμογή στις διεθνείς σχέσεις των αρχών της ισότητας, της διαιτησίας και του συμβιβασμού, που ισχύουν στο εσωτερικό των δημοκρατιών, αποτελεί πολιτισμική πρόοδο. Οι ιδρυτές είχαν ζήσει την ίδια εμπειρία της αταξίας, της βίας και της αυθαιρεσίας που συνο-

δεύουν τον πόλεμο. Όλες τους οι προσπάθειες έτειναν στη δημιουργία κοινότητας δικαίου όπου ο νόμος να υπερνικά τη δύναμη. Ο Jean Monnet παρέθετε συχνά τον Ελβετό φιλόσοφο Amiel: «Η εμπειρία κάθε ανθρώπου ξεκινά κάθε φορά από την αρχή. Μόνον οι θεσμοί γίνονται σοφότεροι: συσσωρεύουν τη συλλογική εμπειρία και μέσα από αυτή την εμπειρία, μέσα από αυτή τη σοφία, οι άνθρωποι που υπόκεινται στους ίδιους κανόνες δεν θα υποστούν αλλαγή στη φύση τους αλλά σταδιακή μετατροπή στη συμπεριφορά τους.»

Η ειρήνευση και ο εκδημοκρατισμός των σχέσεων μεταξύ των κρατών, ο εξορκισμός του πνεύματος κυριαρχίας και του εθνικισμού, τέτοια ήταν τα βαθύτερα κίνητρα που προσέδωσαν στην πρώτη Κοινότητα το πολιτικό περιεχόμενό της και την τοποθέτησαν στο ύψος των μεγάλων ιστορικών επιτευγμάτων.

Η ανεξαρτησία των κοινοτικών οργάνων

Τα θεσμικά όργανα πρέπει να διαθέτουν δική τους εξουσία έτσι ώστε να εκτελέσουν το έργο τους. Οι εγγυήσεις που προσδίδονται στην ανώτατη αρχή της ΕΚΑΧ και από τις οποίες επωφελούνται τα σημερινά κοινοτικά θεσμικά όργανα ανήκουν σε τρεις τάξεις:

- Ο διορισμός των μελών, σήμερα των επιτρόπων, πραγματοποιείται με την κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων ⁽²⁾. Δεν πρόκειται για εθνικούς αντιπροσώπους αλλά για προσωπικότητες που ασκούν την εξουσία τους με τρόπο συλλογικό και που δεν μπορούν να δεχθούν οδηγίες από τα κράτη μέλη. Με τον ίδιο τρόπο οι ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν πίστη

αποκλειστικά και μόνον στην Κοινότητα.

- Η οικονομική ανεξαρτησία υλοποιείται μέσα από την είσπραξη ιδίων πόρων και όχι, όπως στην περίπτωση των διεθνών οργανισμών, μέσα από την καταβολή εθνικών συνεισφορών που μπορούν να αναθεωρηθούν.
- Η Ανώτατη Αρχή, και σήμερα η Επιτροπή, έχει ευθύνη αποκλειστικά απέναντι στη Συνέλευση (σήμερα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), η οποία μπορεί να ψηφίσει τη μομφή στη διάρκεια ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία.

Η συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων

Η ανεξαρτησία της Ανώτατης Αρχής ήταν για τον Jean Monnet ο ακρογωνιαίος λίθος του νέου συστήματος. Όμως στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων παραδέχθηκε την ανάγκη να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να διεκδικήσουν τα εθνικά συμφέροντά τους. Ήταν το πιο σίγουρο μέσο για να αποφευχθεί ο περιορισμός της εκκολλημένης Κοινότητας σε θέματα πολύ τεχνικά. Στην πραγματικότητα έπρεπε να μπορεί η Κοινότητα να επέμβει και σε τομείς όπου θα λαμβάνονταν αποφάσεις μακροοικονομικής φύσης, οι οποίοι εμπίπτουν στην κυβερνητική αρμοδιότητα. Έτσι δίπλα από την Ανώτατη Αρχή δημιουργήθηκε ένα συμβούλιο υπουργών, ο ρόλος του οποίου ήταν αυστηρά περιορισμένος: δεν μπορούσε να αποφασίσει ομόφωνα αλλά με πλειοψηφία. Η σύμφωνη γνώμη του δεν ήταν απαραίτητη παρά μόνον σε περιορισμένες περιπτώσεις. Η Ανώτατη Αρχή διατηρούσε το μονοπώλιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας: αυτό το προνόμιο, που επεκτάθηκε και στις αρμοδιότητες της σημερινής Επιτροπής, είναι ουσιαστικά γιατί εγγυάται ότι οι προτάσεις της θα υποστηρίζουν το σύνολο των

⁽²⁾ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπόκειται επίσης στην ψήφο εμπιστοσύνης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

κοινοτικών συμφερόντων. Από το 1951 ο διάλογος οργανώνεται μεταξύ των τεσσάρων θεσμικών οργάνων όχι σε βάση υπαγωγής αλλά συνεργασίας, όπου ο καθένας ασκεί τις δικές του αρμοδιότητες στο εσωτερικό ενός πλήρους συστήματος λήψης αποφάσεων προομοσπονδιακού τύπου.

Η ισότητα μεταξύ των κρατών

Δεδομένου ότι διατηρήθηκε η αρχή της αντιπροσώπευσης των κρατών στο πλαίσιο του Συμβουλίου, απέμενε μόνον να επιλυθεί το λεπτό ζήτημα του αντίστοιχου βάρους τους. Οι χώρες της Μπενελούξ και η Ιταλία, φοβούμενες μην καταλήξουν μειοψηφία λόγω του ποσοστού της παραγωγής τους σε άνθρακα και χάλυβα στη συνολική παραγωγή, υποστήριξαν τον κανόνα της ομοφωνίας. Όσο για τη Γερμανία, πρότεινε σύστημα αντιπροσώπευσης σε αναλογία με την παραγωγή, πράγμα το οποίο δεν μπορούσε παρά να τρομοκρατήσει τους εταίρους της.

Ο Jean Monnet ήταν πεπεισμένος ότι μόνον η αρχή της ισότητας μεταξύ των κρατών είχε τη δυνατότητα να δημιουργήσει μια νέα νοοτροπία. Όμως γνώριζε καλά πόσο δύσκολο ήταν να πεισθούν έξι χώρες άνισων διαστάσεων να απαρνηθούν την ευκολία που δίνει το δικαίωμα αρνησικυρίας. «Η δύναμη του να πουν όχι αποτελούσε την ασφάλεια των μεγάλων στις μεταξύ τους σχέσεις και των μικρών κατά των μεγάλων»⁽³⁾. Έτσι ο πρόεδρος της διάσκεψης συναντά τον καγκελάριο Adenauer στις 4 Απριλίου 1951 στη Βόννη, για να τον πείσει για τις αρετές της αρχής της ισότητας:

«Έχω την εξουσιοδότηση να σας προτείνω οι σχέσεις Γερμανίας και Γαλλίας στην Κοινότητα να διέπονται από την αρχή της ισότητας τόσο στο Συμβούλιο όσο και στο Κοινοβούλιο και

σε όλα τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, σημερινά ή μεταγενέστερα [...] Προσωπικά θα προσθέσω ότι με αυτό το πνεύμα συνέλαβα από την αρχή την προσφορά για ένωση που είναι η πηγή αυτής της Συνθήκης και έχω την εντύπωση ότι κατά την πρώτη μας συνάντηση, την αντιληφθήκατε έτσι και εσείς. Το πνεύμα των διακρίσεων υπήρξε η αιτία των μεγαλύτερων δυστυχιών στον κόσμο, η Κοινότητα είναι προσπάθεια που αποβλέπει στην υποχώρησή του.»

Η απάντηση του καγκελάριου ήταν άμεση:

«Γνωρίζετε την αφοσίωσή μου στην ισότητα των δικαιωμάτων για τη χώρα μου στο μέλλον και πόσο καταδικάζω τις επιχειρήσεις κυριαρχίας στις οποίες ενεπλάκη στο παρελθόν. Είμαι ευτυχής που δίνω την απόλυτα σύμφωνη γνώμη μου στην πρότασή σας, δεδομένου ότι δεν νοώ την Κοινότητα χωρίς απόλυτη ισότητα.»

Έτσι τέθηκε ένα από τα νομικά θεμέλια, ηθικής εμβέλειας, που προσδίδει όλη τη σημασία της στην έννοια «Κοινότητα».

Η ΕΚΑΧ, πρώτος λίθος των ευρωπαϊκών πεδίων οικοδόμησης

Απουσία ειρηνευτικής συνθήκης μεταξύ των παλαιών εμπολέμων, η πρώτη Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι ταυτόχρονα πράξη εμπιστοσύνης στη θέληση της Γαλλίας, της Γερμανίας και των εταίρων τους, να μετουσιώσουν τα λάθη του παρελθόντος και πράξη πίστης σε ένα κοινό μέλλον προόδου. Παρά τις αναταραχές της Ιστορίας και τις εθνικιστικές αντιθέσεις, το έργο που ξεκίνησε το 1950 δεν μπορούσε πια να σταματήσει. Η αποτυχία του σχεδίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

⁽³⁾ Monnet, J., όπ. π., σ. 413 και επ.

Άμυνας, που επήλθε στις 30 Αυγούστου 1954, αφού η γαλλική Εθνοσυνέλευση απέρριψε τη συνθήκη που υπογράφηκε στις 27 Μαΐου 1952, δεν ανέκοψε την αρχική ώθηση. Με πρωτοβουλία των πολιτικών ανδρών της Μπενελούξ, Paul-Henri Spaak, Jan Beyen και Joseph Bech, αποφασίστηκε δεύτερο ξεκίνημα στη Μεσόγη τον Ιούνιο του 1955. Η πορεία προς τη συνθήκη της Ρώμης, που υπογράφηκε στις 25 Μαρτίου 1957 και θεσπίζει την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και την Ευρατόμ, επιταχύνεται από τα εξωτερικά γεγονότα: η κρίση στο Σουέζ και η καταστολή των αντικομμουνιστικών κινημάτων στην Ουγγαρία πιέζουν την Ευρώπη να συγκεντρώσει τις δυνάμεις της. Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες που εγκαθιδρύθηκαν στις Βρυξέλλες και στο Λουξεμβούργο εμπλουτίζονται στο περιεχόμενό τους και τον αριθμό των συμμετεχόντων.

Στη γενική κοινή αγορά προστέθηκαν οι εξής νέες πολιτικές: αγροτική, εμπορική, περιφερειακή, κοινωνική, για την έρευνα, για το περιβάλλον, για την εκπαίδευση, για τη συνεργασία με τον τρίτο κόσμο. Το 1972 προσχώρησαν στις Κοινότητες το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Δανία· ακολούθησαν η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία συμπληρώνοντας την κοινοτική Ευρώπη στη μεσογειακή της πλευρά. Το 1995, γεννιέται η Ευρώπη των Δεκαπέντε από την προσχώρηση της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας.

Αποδυναμωμένη από τη διπλή πετρελαϊκή κρίση του 1973 και του 1979, η Κοινότητα αντιστέκεται ωστόσο στις φυγόκεντρες δυνάμεις και εδραίωνει τη συνοχή της διαμορφώνοντας το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα το 1979. Αυτό δημιουργεί σταδιακά τις προϋποθέσεις μιας αργής αλλά μη αναστρέψιμης πορείας προς την οικονομική και νομισματική ένωση, η οποία καταλήγει την 1η Ιανουαρίου 1999 στην υιοθέτηση του ευρώ από έντεκα κράτη της Ένωσης.

Όπως κάθε επιχείρηση που βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη, η Ευρώπη δεν αποφεύγει τις αναπτυξιακές κρίσεις: θεσμική κρίση το 1965, όταν ένα κράτος μέλος προσπαθεί να κάνει κριτική αναθεώρηση της πλειοψηφικής ψήφου· δημοσιονομική κρίση, που χαρακτηρίστηκε από την έλλειψη προσαρμογής των ιδίων πόρων στις έντονες αυξήσεις των δαπανών, οι οποίες συνδέονταν με τον πολλαπλασιασμό των νέων πολιτικών και με το αυξανόμενο κόστος της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Όμως κανένα κράτος μέλος, όσο κατηγορηματικές και να ήταν οι απαιτήσεις του, δεν δήλωσε την πρόθεση να εγκαταλείψει την Κοινότητα, η οποία φαίνεται να είναι το αναντικατάστατο πλαίσιο της ανάπτυξης και της παρουσίας του στον κόσμο.

Το 1984 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε σχέδιο συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση όπου προτείνεται ένα ποιοτικό άλμα στην ολοκλήρωση των θεσμικών οργάνων. Εγκρίνοντας το 1985 το Λευκό Βιβλίο για την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή με επικεφαλής τον Jacques Delors δίνει συγκεκριμένο περιεχόμενο σε αυτή τη θέληση για νέο ξεκίνημα και καθορίζει μια ημερομηνία σταθμό: την 1η Ιανουαρίου 1993.

Υπογράφοντας την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1986 τα κράτη μέλη άντλησαν την έμπνευσή τους και τη θεσμική μέθοδο τους απευθείας από το σχέδιο Schuman: συμπλήρωσαν τη συνθήκη της Ρώμης με μια σειρά συγκεκριμένων στόχων, οι οποίοι διαρθρώνονται γύρω από τον κύριο στόχο της μεγάλης αγοράς χωρίς σύνορα, και κατάρτισαν χρονοδιάγραμμα. Ανάνεωσαν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων επεκτείνοντας το πεδίο αποφάσεων που λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία. Έδωσαν την ελπίδα σε εκατομμύρια ευρωπαίων πολιτών προτείνοντάς τους έναν ευρύτερο ορίζοντα και δίνοντάς

τους τα μέσα προσαρμογής στις νέες παγκόσμιες συνθήκες.

Ενώ τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα τελειοποιούν την εσωτερική αγορά και αυξάνουν την οικονομική και κοινωνική διάσταση της κοινοτικής Ευρώπης, η Ιστορία ξεπροβάλλει για μια ακόμα φορά απρόβλεπτα, μαζικά και δοκιμάζει την ικανότητα των Ευρωπαίων να προσαρμόζονται στις νέες παγκόσμιες συνθήκες.

Η πτώση του τείχους του Βερολίνου, την οποία ακολούθησε η γερμανική επανένωση στις 3 Οκτωβρίου 1990, και ο εκδημοκρατισμός των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που απελευθερώθηκαν από την κηδεμονία της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία αντιμετώπισε και αυτή την αυτοδιάλυσή της τον Δεκέμβριο του 1991, μεταβάλλουν βαθιά την πολιτική δομή της ηπείρου.

Για μια ακόμα φορά τα κράτη βρίσκονται αντιμέτωπα με ένα δίλημμα: την ευκολία της διεξαγωγής εθνικών πολιτικών που ευνοούν το άμεσο συμφέρον ή αλλιώς το κοινό όραμα και τη συντονισμένη διαχείριση του κοινού μέλλοντός τους. Προτιμώντας να τηρήσουν την ευρωπαϊκή δεσμευσή τους και έχοντας την επίγνωση της ανάγκης για ενσωμάτωση αυτών των τόσο μεγάλων ανακατατάξεων σε μια κοινή προοπτική, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν σε μια διαδικασία εμβάθυνσης της Ένωσης, μέσω της διαπραγμάτευσης νέας Συνθήκης οι κατευθυντήριες γραμμές της οποίας εγκρίθηκαν στη διάρκεια του Ευρω-

παϊκού Συμβουλίου στο Μάαστριχτ στις 9 και 10 Δεκεμβρίου 1991.

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993, καθορίζει φιλόδοξο πρόγραμμα για τα κράτη μέλη: νομισματική ένωση έως το 1999, νέες κοινές πολιτικές, ευρωπαϊκή ιθαγένεια, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, εσωτερική ασφάλεια. Μια ρήτρα αναθεώρησης που καθορίζεται στη συνθήκη του Μάαστριχτ οδήγησε τα κράτη μέλη στη διαπραγμάτευση νέας συνθήκης που υπογράφηκε στο Άμστερνταμ στις 2 Οκτωβρίου 1997 και όπου ρυθμίζονται και ενισχύονται οι πολιτικές και τα μέσα της Ένωσης, ιδίως στους τομείς της δικαστικής συνεργασίας, της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, της εξωτερικής πολιτικής και της δημόσιας υγείας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, άμεση δημοκρατική έκφραση της Ένωσης, αποκτά νέες αρμοδιότητες που επιβεβαιώνουν το ρόλο του ως συννομοθέτη.

Πενήντα χρόνια ύπαρξης δεν μείωσαν τη δύναμη έμπνευσης από την οποία γεννήθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Οι κληρονόμοι των ιδρυτών, σήμερα υπεύθυνοι για το πεπρωμένο των λαών όλης της ηπείρου από τη Λισσαβόνα έως το Τάλλιν, από το Δουβλίνο έως τη Βαρσοβία, θα μπορούσαν άραγε να ακούσουν το τελευταίο μήνυμα του Jean Monnet ⁽⁴⁾, του εμπνευστή και ρυθμιστή αυτής της πρώτης κοινότητας, με το οποίο τους παροτρύνει να ενστερνιστούν το όραμά του για το μέλλον;

(4) «Δεν μπορούμε να σταματήσουμε όταν γύρω μας ολόκληρος ο κόσμος κινείται. Δεν κατέστησα αρκετά σαφές ότι η Κοινότητα που δημιουργήσαμε δεν έχει ως στόχο τον εαυτό της; Αποτελεί διαδικασία μετατροπής που συνεχίζει τη διαδικασία από όπου προέρχονται οι εθνικοί τρόποι ζωής μας στη διάρκεια προηγούμενης φάσης της Ιστορίας. Όπως οι επαρχίες μας χθες, έτσι και οι λαοί μας σήμερα πρέπει να μάθουν να ζουν μαζί κάτω από κοινούς κανόνες και θεσμούς, στους οποίους

συναίνεσαν ελεύθερα, εάν θέλουν να επιτύχουν τις διαστάσεις που απαιτούνται για την πρόδοό τους και να διατηρήσουν τον έλεγχο της τύχης τους. Τα έθνη του παρελθόντος δεν αποτελούν πια το πλαίσιο όπου μπορούν να επιλυθούν τα προβλήματα του παρόντος. Και η ίδια η Κοινότητα δεν είναι παρά ένα στάδιο προς τις μορφές οργάνωσης του κόσμου του αύριο.»
Monnet, J.: *Mémoires*, εκδόσεις Fayard, Paris, 1976, σ. 616.

III — ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

Χωρίς αμφιβολία οι ιστορικοί της ευρωπαϊκής οικοδόμησης θα πρέπει να θεωρήσουν ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 1999 αποτέλεσε στροφή στην εξέλιξη της Ένωσης. Στο συμβούλιο αυτό οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφάσισαν να αυξηθεί σε δώδεκα ο αριθμός των χωρών των οποίων οι αιτήσεις υποψηφιότητας για προσχώρηση στην Ένωση γίνονται δεκτές για διαπραγμάτευση. Στο Ελσίνκι επίσης έγινε δεκτή η υποψηφιότητα της Τουρκίας και οι διαπραγματεύσεις μαζί της θα ξεκινήσουν μόλις η χώρα αυτή είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις πολιτικές και οικονομικές προϋποθέσεις. Καθορίζοντας την 1η Ιανουαρίου 2003 ως ημερομηνία κατά την οποία η Ένωση θα πρέπει να είναι σε θέση, με τη λήξη της διακυβερνητικής διάσκεψης για την αναθεώρηση των Συνθηκών, να δεχθεί το πρώτο κύμα των υποψήφιων χωρών, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων όρισαν ένα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα για τα ευρωπαϊκά όργανα. Ταυτόχρονα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέλησε να διδαχθεί από τον πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο, ο οποίος υπογράμμισε την ανάγκη για στρατιωτικά μέσα τα οποία θα επιτρέπουν στην Ευρώπη να προστατεύεται πέρα από τα σύνορά της και να συμβάλει στη λύση των συγκρούσεων που συμβαίνουν στην πόρτα της.

Στο Ελσίνκι επίσης τέθηκε ο ακρογωνιαίος λίθος ενός τεράστιου οικοδομή-

ματος, το οποίο χωρίς αμφιβολία θα ολοκληρώσει τις προσπάθειες που ξεκίνησαν πριν από 50 χρόνια οι ιδρυτές πατέρες. Εναπόκειται τώρα στους θεσμικούς παράγοντες της Ένωσης, αλλά και στους πολίτες της να απαντήσουν σε τρία πολύ σημαντικά για το μέλλον ερωτήματα:

- **Η Ευρώπη, έως πού και για ποιον;**

Το ερώτημα σχετικά με τα γεωγραφικά όρια της Ένωσης πρέπει πλέον να απαντηθεί. Με βάση ποια κριτήρια, εκτός από εκείνα που απαιτούν σεβασμό των δημοκρατικών αρχών και ικανότητα ενσωμάτωσης του κοινοτικού κεκτημένου, δηλαδή του συνόλου των κοινοτικών πολιτικών και της κοινοτικής νομοθεσίας, θα μπορούσε να απορριφθεί η προσχώρηση στην Ένωση όλων των όμορων χωρών των σημερινών και μελλοντικών κρατών μελών της Ένωσης;

- **Η Ευρώπη, πώς;**

Η μετάβαση, κατά την επόμενη δεκαετία, από μια Ένωση 15 κρατών μελών σε μια Ένωση 30 περίπου κρατών μελών, θέτει φυσικά ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της, την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών της για τη λήψη των αποφάσεων, την ομοιογένειά της και τη σχέση της με τον πολίτη: ομοσπονδιακή ένωση κρατών που περιλαμβάνει κοινό νόμισμα, άμυνα και ιθαγένεια ή ζώνη ελεύθερων συναλλαγών πλαισιω-

μένα από απλά όργανα διαιτησίας που φροντίζουν να τηρούνται οι κανόνες του ανταγωνισμού;

- **Η Ευρώπη, για ποιο λόγο;**

Καθώς η παγκοσμιοποίηση υποβάλλει τα κράτη και τις κοινωνίες σε μια γιγαντιαία προσπάθεια προσαρμογής και τα οδηγεί στον επαναπροσδιορισμό των βάσεων του κοινωνικού συμβολαίου σύμφωνα με τους νέους κανόνες που ισχύουν για το σύνολο του πλανήτη, οι Ευρωπαίοι θα πρέπει να αναρωτηθούν σχετικά με ό,τι τους δίνει την ταυτότητά τους και τα κοινά στοιχεία που τους χαρακτηρίζουν. Υπάρχει ένα πρωτότυπο μοντέλο ανάπτυξης για την ήπειρό μας, το οποίο βασίζεται σε κοινές αξίες και στη συνείδηση ότι ανήκουμε στον ίδιο πολιτισμό; Οι Ευρωπαίοι έχουν την ίδια αντίληψη για τη θέση του ανθρώπου στην κοινωνία και η απάντησή τους θα είναι κοινή στις προκλήσεις του μέλλοντος, όπως είναι η διαρκής ανάπτυξη και η βιοηθική; Θα είναι έτοιμοι να αναλάβουν από κοινού την εσωτερική τους ασφάλεια και τη συλλογική τους άμυνα;

Όλες αυτές οι ερωτήσεις κάνουν τη συζήτηση για τα ευρωπαϊκά ζητήματα αναπόσπαστο μέρος της συζήτησης για την εσωτερική πολιτική στην οποία καλείται κάθε πολίτης να πάρει μέρος μέσα στο πλαίσιο της ενεργούς δημοκρατίας.

Η διαδικασία διεύρυνσης σε εξέλιξη: επένδυση για την ειρήνη στην Ευρώπη

«Η Ευρώπη δεν επιτεύχθηκε, και έτσι είχαμε τον πόλεμο.»

**Δήλωση Robert Schuman
της 9ης Μαΐου 1950**

Η πτώση του τείχους του Βερολίνου στις 9 Νοεμβρίου 1989 αντιμετωπίστηκε σαν

μία μεγαλειώδης λάμψη που φώτισε τον ουρανό της ηπείρου. Η επιθυμία του γερμανικού λαού για ελευθερία και δημοκρατία, την οποία γρήγορα συμμερίστηκαν οι πολίτες όλου του κομμουνιστικού μπλοκ, αποδείχτηκε ισχυρότερη από τη δικτατορία των λενινιστικών κομμάτων και κατόρθωσε να κάμψει την απειλή των στρατιωτικών δυνάμεων του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Στις 26 Νοεμβρίου 1991, το Ανώτατο Σοβιέτ, με τη σειρά του, επιβεβαίωσε τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Με το τέλος του ψυχρού πολέμου, εμφανίζεται ένας νέος κόσμος, πιο ασταθής, αλλά ταυτόχρονα πιο ανοιχτός στη νόμιμη και ασυγκράτητη θέληση των λαών να πάρουν στα χέρια τους το μέλλον τους. Θα γίνει επιτέλους πραγματικότητα το όραμα του Robert Schuman να ενωθεί ξανά ολόκληρη η ήπειρος μέσα σε ένα πλαίσιο ειρήνης και ευημερίας; Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα προσπαθεί να δώσει τις κατάλληλες λύσεις για τις νέες ανάγκες των χωρών οι οποίες απαλλάχθηκαν από την ξένη κυριαρχία, αλλά έχουν αποδυναμωθεί λόγω του κατεστραμμένου οικονομικού συστήματος και αναζητούν ένα σταθερό και δημοκρατικό πολιτικό σύστημα.

Από το 1990 η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη και το πρόγραμμα Phare στηρίζουν οικονομικά τις νέες δημοκρατίες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης. Συμφωνίες σύνδεσης έχουν υπογραφεί με την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, με τα τρία κράτη της Βαλτικής και τη Σλοβενία. Πέρα όμως από την έκτακτη οικονομική ενίσχυση και τη βοήθεια που σκοπό έχουν να κάνουν ομαλότερη τη μετάβαση στην οικονομία της αγοράς, διαγράφεται μια πιο φιλόδοξη διαδικασία για καθεμιά από τις χώρες αυτές, καθώς και για την Κύπρο και τη Μάλτα: αυτή της μελλοντικής προσχώρησής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η υπογραφή της συνθήκης του Άμστερνταμ, 2 Οκτωβρίου 1997, ήταν ένας νέος σταθμός στην πορεία για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Αυτό το κεκτημένο πρέπει να προσυπογράψουν οι υποψήφιες χώρες

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνεδρίασε στην Κοπεγχάγη στις 22 Ιουνίου 1993, λαμβάνοντας υπόψη την επιθυμία αυτή, όρισε τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να αποκτήσει την ιδιότητα του κράτους μέλους μια συνδεδεμένη χώρα:

- σταθεροί θεσμοί που θα εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία τους,
- ύπαρξη λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς, καθώς και δυνατότητα να αντιμετωπιστούν οι ανταγωνιστικές πιέσεις και οι δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης,
- ικανότητα της υποψήφιας χώρας να αναλάβει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την προσχώρηση και να προσυπογράψει τους στόχους της

πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Αυτά τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια απαιτούν πολύ μεγάλες προσπάθειες εκ μέρους των υποψηφίων χωρών και επιβάλλουν στους λαούς τους τις βαριές θυσίες που απαιτεί μια υπό αναδιάρθρωση και σε μεταβατικό στάδιο οικονομία. Ωστόσο, και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να αναλάβει τις ηθικές και πολιτικές της ευθύνες απέναντι στους λαούς, τους οποίους η Ιστορία είχε καταδικάσει για πολύ καιρό σε τελμάτωση. Η ενοποίηση της Γερμανίας, η εφαρμογή της συνθήκης του Μάαστριχτ, που υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και οδήγησε έντεκα κράτη μέλη στην εισαγωγή του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, και στη συνέχεια η έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ αντικατοπτρίζουν τη θέληση

της Ένωσης να συνεχίσει την πορεία της στο δρόμο για την ολοκλήρωση.

Η αναμόρφωση των κοινών πολιτικών, η χάραξη νέων σε τομείς που θα προκύψουν, η εδραίωση της εσωτερικής αγοράς στη βάση ενός ενιαίου νομίσματος, και κατά συνέπεια η προώθηση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, η εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών σ' ένα χώρο δικαιοσύνης και εσωτερικής ασφάλειας αποτελούν τους βασικούς στόχους που έχουν θέσει τα θεσμικά όργανα για τη σταθεροποίηση του οικοδομήματος πριν ανοίξει τις πόρτες του στις υποψήφιες χώρες.

Η πρωταρχική ανάγκη για σταθερότητα στα σύνορα της Ένωσης αποτέλεσε το κύριο μέλημα των κυβερνήσεων κατά τη δεκαετία του '90. Ο κίνδυνος επανεμφάνισης τοπικών συγκρούσεων, εθνικού μίσους και εθνικιστικών τάσεων, στις περιοχές οι οποίες ήταν για πολύ καιρό υπό το ζυγό ολοκληρωτικών καθεστώτων, ήταν ορατός. Η διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας προοιωνιζόταν τις καταστροφικές συγκρούσεις στη Βοσνία και στο Κοσσυφοπέδιο και την απειλή για εξάπλωσή τους και σε άλλες περιοχές. Η προσπάθεια αλληλεγγύης εκ μέρους της Δυτικής Ευρώπης έπρεπε να είναι ανάλογη με τους κινδύνους εκρήξεων στην Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Η προοπτική σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους δημοκρατικούς θεσμούς της και την ανοικτή οικονομία της ήταν και εξακολουθεί να είναι ερέθισμα για την πρόοδο που πρέπει να σημειώσουν οι νεαρές δημοκρατίες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης.

Αποφασίζοντας να αφιερώσει ένα σημαντικό μέρος του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού στην ενίσχυση της προενταξιακής και ενταξιακής διαδικασίας των υποψήφιων χωρών —80 δισ. ευρώ, δηλαδή το 11,83 % των πιστώσεων υποχρεώσεων για την περίοδο 2000-2006— το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνεδρίασε στο

Βερολίνο στις 25 Μαρτίου 1999 συγκεκριμενοποίησε αυτή τη μεγάλη ανάγκη για αλληλεγγύη. Πρόκειται για κεφαλαιώδη επένδυση με στόχο τη σταθερότητα της ηπείρου και το μέλλον της επανένωσής της. Η πρόκληση όμως δεν είναι μόνο σε οικονομικό επίπεδο, πάνω απ' όλα είναι πολιτική και αφορά την τήρηση του πνεύματος του σχεδίου του Robert Schuman. Η συμφιλίωση των εχθρών του πρώτου μισού του 20ού αιώνα υπήρξε η μεγάλη επιτυχία του αιώνα αυτού. Το καθήκον που περιμένει τους λαούς αυτού του άλλου μισού της ηπείρου που συγκλίνει προς την Ένωση είναι ανάλογης κλίμακας: πρέπει να μάθουν να ζουν μαζί με ειρήνη και ανεκτικότητα, να ξεπεράσουν τις εθνικές προκαταλήψεις και τα μίση του παρελθόντος, να συμβιβάσουν ταυτότητες και αλληλεξαρτήσεις. Θα πρέπει επίσης αυτά τα νέα κράτη που επανέκτησαν ειρηνικά την εθνική τους κυριαρχία να συναινέσουν και να δεχτούν τους κοινούς κανόνες της Ένωσης. Θα πρέπει να κατανοήσουν ότι η ισχύς μιας κοινότητας βασίζεται στην από κοινού άσκηση εξουσιών οι οποίες μεταβιβάζονται στα θεσμικά όργανα που είναι επιφορτισμένα με τη διαχείριση του κοινού καλού της Ένωσης.

Μεταρρύθμιση των θεσμών για μια Ένωση ισχυρή και δημοκρατική

«Η δημιουργία μεταξύ των λαών της Ευρώπης του ευρύτερου δυνατού κοινού συμφέροντος και η διαχείρισή του από κοινά δημοκρατικά θεσμικά όργανα στα οποία θα έχουν εκχωρηθεί οι απαραίτητες εξουσίες: αυτή η δυναμική χαρακτηρίζει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα από την αρχή της, καταρρίπτοντας προκαταλήψεις, καταργώντας σύνορα, διαδίδοντας μέσα σε λίγα χρόνια σε ολόκληρη την ήπειρο, τη διαδικασία χάρη στην οποία με το πέρασμα των αιώνων διαμορφώθηκαν οι χώρες μας.»
Jean Monnet (Mémoires, σ. 615)

Σύνοδος ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: ένας ουσιαστικός πολιτικός ρόλος στην υπηρεσία των ευρωπαίων πολιτών

Μια Ένωση η οποία μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα περιλαμβάνει 25 κράτη μέλη, και αργότερα θα φτάσει τα 30 ή τα 35 κράτη μέλη, θα μπορεί να λειτουργήσει με θεσμικά όργανα τα οποία δημιουργήθηκαν το 1950 για έξι κράτη;

Αναμφίβολα η θεαματική αυτή εξέλιξη, όσο και αν επιβεβαιώνει την επιτυχία του κοινοτικού εγχειρήματος, υπάρχει κίνδυνος να αλλοιώσει τις βάσεις και να αποδυναμώσει τους μηχανισμούς λήψης των αποφάσεων. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μεταμορφώνεται σιγά σιγά σε πολιτική Ένωση στη βάση της διπλής νομιμότητας μιας ένωσης κρατών και μιας ένωσης λαών. Η εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία από το 1979 και η προοδευτική αύξηση των νομοθετικών του εξουσιών και των εξουσιών ελέγχου έφεραν στα θεσμικά όργανα έναν αέρα δημοκρατικότητας. Μια Ένωση 25 κρατών η οποία θα εκπροσωπεί 500 εκατ. πολιτών θα είναι ένας από τους κυριότερους πρωταγωνιστές του αυριανού κόσμου.

Οι διαπραγματεύσεις για τη συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999, είχαν ήδη ως αντικείμενό τους να μεταφέρουν στα κείμενα και τη θεσμική πρακτική αυτή την αύξηση των

αρμοδιοτήτων της Ένωσης τόσο σε σχέση με τους δικούς της υπηκόους όσο και σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Ωστόσο έπρεπε να γίνουν ρυθμίσεις ώστε να διατηρηθεί η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών λήψης των αποφάσεων και να εξασφαλιστεί η αρχική ισορροπία μεταξύ των κρατών ανάλογα με το δημογραφικό τους βάρος. Για το λόγο αυτό το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνεδρίασε στο Ελσίνκι στις 11 Δεκεμβρίου 1999 αποφάσισε να συγκαλέσει μια νέα διακυβερνητική διάσκεψη για να αποφασιστούν οι τροποποιήσεις που έπρεπε να γίνουν στις ευρωπαϊκές συνθήκες έως τον Δεκέμβριο του 2000. Η συνδιάσκεψη αυτή η οποία θα πραγματοποιηθεί κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους υπό πορτογαλική προεδρία και υπό γαλλική προεδρία το δεύτερο εξάμηνο, έχει ως ρητή αποστολή να εξετάσει το μέγεθος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη βαρύτητα κάθε γνώμης μέσα στο Συμβούλιο των Υπουργών και την ενδεχόμενη επέκταση του αριθμού των αποφάσεων που θα ήταν δυνατόν να λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία. Κι άλλες μεταρρυθμίσεις θα μπορούσαν να εγκριθούν σύμφωνα με τις επιταγές μιας Ένωσης ευρύτερης, αλλά ακόμη ικανής να λαμβάνει αποτελεσματικές αποφάσεις και να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες

των πολιτών. Οι πολίτες αυτοί στις ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου 1999 έδειξαν ότι απαιτούν μεγαλύτερη διαφάνεια και καλύτερη προσέγγιση των θεσμικών οργάνων: ποιος αποφασίζει μέσα στην Ένωση, πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις, πώς θα μπορούσαν να ενισχυθούν οι έλεγχοι σχετικά με τη χρήση του δημόσιου χρήματος που εισρέει στον κοινοτικό προϋπολογισμό;

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε ψήφισμά του της 18ης Νοεμβρίου 1999 αξιολογεί τη σπουδαιότητα της τρέχουσας θεσμικής μεταρρύθμισης και ορίζει έναν φιλόδοξο στόχο γι' αυτήν: τη «συνταγματοποίηση» της Ένωσης. Έχοντας ως στόχο τη δημιουργία της Ευρώπης των πολιτών, την αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των κοινών θεσμικών οργάνων και την καλύτερη κατανόησή τους από τον κόσμο, αυτή η συνταγματοποίηση θα σημάνει την ενοποίηση των συνθηκών σε ένα ενιαίο κείμενο και τη διαφοροποίησή του σε δύο μέρη:

- ένα συνταγματικό μέρος, στο οποίο θα συγκεντρώνονται οι στόχοι της Ένωσης, τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι διατάξεις που αφορούν τα θεσμικά όργανα και τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων·
- ένα μέρος στο οποίο θα περιγράφονται οι κοινές πολιτικές και στο οποίο θα προβλέπεται οι διαδικασίες αναθεώρησής τους να είναι ελαστικότερες.

Μαζί με τους εκπροσώπους των κρατών μελών, τα εθνικά κοινοβούλια και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετέχει στην επεξεργασία του χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης· οι εργασίες ξεκίνησαν τον Δεκέμβριο του 1999 με βάση την εντολή που ορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολοβίας στις 4 Ιουνίου 1999.

Με πρόεδρο, από τις 15 Σεπτεμβρίου 1999, τον Romano Prodi, η Επιτροπή, με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ασχολείται εντατικά με τη μεταρρύθμιση της Ένωσης. Σε έγγραφο που υποβλήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1999 από τον πρόεδρο της Επιτροπής και τον αρμόδιο επίτροπο, Michel Barnier, και το οποίο φέρει τον τίτλο «Να προσαρμοσθούν τα θεσμικά όργανα για να επιτύχει η διεύρυνση», η Επιτροπή τονίζει ότι η τρέχουσα μεταρρύθμιση δεν αποτελεί απλώς προϋπόθεση για τη διεύρυνση αλλά ότι πρέπει και να οδηγήσει στη σταθεροποίηση του ευρωπαϊκού θεσμικού συστήματος. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την αναγκαιότητα να επεκταθεί η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία μέσα στο Συμβούλιο:

«[...] ο διπλασιασμός όμως πρακτικώς του αριθμού των κρατών μελών επιβάλλει τολμηρότερα βήματα. Συντόμως τα συμφέροντα θα παρουσιάζουν τέτοια ποικιλομορφία, ώστε η λειτουργία της Ένωσης εύκολα να μπορεί να παρεμποδιστεί [...] Η απόφαση με ειδική πλειοψηφία πρέπει επομένως να αποτελέσει τον κανόνα υπό την επιφύλαξη εξαιρέσεων που περιορίζονται σε ορισμένα πραγματικά θεμελιώδη ζητήματα ή που θεωρούνται ως πολιτικώς εξαιρετικά ευαίσθητα.»

Για τον Jean Monnet, ο οποίος έζησε την εμπειρία της Κοινωνίας των Εθνών και γνώρισε τα όρια ενός θεσμού στον οποίο κάθε κράτος είχε το δικαίωμα να πει όχι, «η αρνησικυρία είναι η βαθύτερη αιτία και ταυτόχρονα συμβολίζει την αδυναμία να ξεπεραστούν οι εθνικοί εγωισμοί».

Η επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία μέσα στο Συμβούλιο, σε συνδυασμό με τη διαδικασία της συναπόφασης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ο σεβασμός του δικαιώματος πρωτοβουλίας της Επιτροπής, αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο του κοινοτικού θεσμικού συστήματος από τη δημιουργία

του. Είναι δυνατόν μια Ένωση 30 κρατών μελών να μπορέσει να επιβιώσει εάν κάθε μέλος της έχει το δικαίωμα, με το δικό του και μόνο βέτο, να παρεμποδίσει οποιαδήποτε απόφαση;

Η ενίσχυση, η εδραίωση και η διεύρυνση της Ένωσης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να διαχωρίζονται, ούτε να θεωρούνται επιταγές ασυμβίβαστες. Είναι προς το συμφέρον των υποψήφιων χωρών να αποτελέσουν μέρος ενός θεσμικού συνόλου με συνοχή στις δομές του και αποτελεσματικότητα στους τρόπους λήψης των αποφάσεων. Το σύνολο αυτό πρέπει επίσης να εξακολουθήσει να είναι αξιόπιστο στα μάτια των πολιτών και αναγνωρίσιμο για τις τρίτες χώρες οι οποίες περιμένουν από την Ένωση να εκφράζει κοινή άποψη. Η τρέχουσα διακυβερνητική συνδιάσκεψη θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2000 και να οδηγήσει την Ένωση στην υπογραφή των πρώτων συνθηκών προσχώρησης από το 2003, εάν οι διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες έχουν ολοκληρωθεί έως εκείνη την ημερομηνία και οι συνθήκες έχουν επικυρωθεί από τα κράτη μέλη και έχουν υποβληθεί για έγκριση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιούνιο του 2004, καθώς και η νέα Επιτροπή που θα αναλάβει καθήκοντα από το 2005, θα γνωρίσουν χωρίς αμφιβολία τη συμμετοχή λαών της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου. Η προοπτική αυτή απαιτεί κινητοποίηση ανάλογη των περιστάσεων εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, των κυβερνήσεων των κρατών μελών, καθώς και των υποψήφιων χωρών. Μία Ένωση η οποία θα είναι ικανή να μεταρρυθμίσει τα θεσμικά της όργανα, να διευρυνθεί χωρίς να αποδυναμωθεί, να παγιώσει το κεκτημένο της, συνεχίζοντας ταυτόχρονα την πορεία της προς την πολιτική οικοδόμηση, θα αποτελέσει τη συνέχεια αλλά και την πραγματοποίηση του ονείρου των ιδρυτών πατέρων.

Μια πολιτική ένωση για την κατοχύρωση της ασφάλειας των ευρωπαίων πολιτών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξοπλίζεται στην υπηρεσία της ειρήνης

Η επιθυμία των λαών για ασφάλεια και ειρήνη αποτελεί μία από τις πιο ισχυρές και πιο νόμιμες βάσεις του κοινωνικού συμβολαίου που συνδέει τον πολίτη με τη δημόσια αρχή. Στη σύγχρονη εποχή η διεθνής κοινωνία δεν μπόρεσε να εγγυηθεί αυτή την ασφάλεια σε όλο το εύρος της ευρωπαϊκής ηπείρου. Οι δραματικές συγκρούσεις στη Βοσνία, στο Κοσσυφοπέδιο και στην Τσετσενία πλήττουν αθώους πληθυσμούς. Θυμίζουν μαύρες σελίδες της ιστορίας του 20ού αιώνα, κατά τις οποίες στρατοί και πολιτοφυλακές διέπραξαν μαζικές βιαιοπραγίες στο όνομα ιδεολογιών του μίσους και του αποκλεισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να αντισταθεί στην πρόκληση της βίας. Όχι μόνο κάνοντας την ειρηνική διευθέτηση των συγκρούσεων συμφερόντων θεμελιώδη αρχή των συνθηκών, αλλά και προβάλλοντας πέρα από τα σύνορά της μια δυναμική ειρήνης και ασφάλειας την οποία θα υπηρετεί η ενεργός προληπτική διπλωματία. Η διπλωματία αυτή στηρίζεται σε χρηματοοικονομικά μέσα, σε οικονομική ενίσχυση και σε δοκιμασμένη τεχνογνωσία για τη ρύθμιση των συγκρούσεων.

Η συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993, κωδικοποίησε και ενίσχυσε ένα σύνολο κανόνων και πρακτικών διπλωματικής συνεργασίας οι οποίοι γεννήθηκαν μέσα στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο στόχος ορίζεται στον τίτλο V της συνθήκης: «Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) περιλαμβάνει το σύνολο των θεμάτων που αφορούν την ασφάλεια της Ένωσης,

Η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση

Η ΔΕΕ, στην οποία συμμετέχουν 28 χώρες, αποτελεί ένα πραγματικό πλαίσιο διαλόγου και συνεργασίας όσον αφορά την ασφάλεια και την άμυνα. Από τις χώρες αυτές οι δέκα έχουν την ιδιότητα του κράτους μέλους και έχουν υπογράψει τις συνθήκες τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας. Τα υπόλοιπα πέντε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την ιδιότητα του παρατηρητή. Πρόκειται για τη Δανία και για τα τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ που δεν μετέχουν στο ΝΑΤΟ: Αυστρία, Ιρλανδία, Σουηδία και Φινλανδία. Εξάλλου, στην ΔΕΕ συμμετέχουν ως συνδεδεμένα μέλη ή συνδεδεμένοι εταίροι τα ευρωπαϊκά μέλη του ΝΑΤΟ που δεν ανήκουν στην ΕΕ καθώς και οι χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης οι οποίες έχουν συνάψει συμφωνίες με την ΕΕ.

συμπεριλαμβανομένης της προοδευτικής διαμόρφωσης κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε κοινή άμυνα». Η συνθήκη του Άμστερνταμ προσφέρει νέα μέσα στην ΚΕΠΠΑ, ενισχύοντας τη συνοχή της με την παραδοσιακή εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Ένωση έχει πλέον στη διάθεσή της τις πολιτικές και διοικητικές δομές που της επιτρέπουν να εκφράζεται «με μία φωνή» στη διεθνή

πολιτική σκηνή. Ο ύπατος εκπρόσωπος για την ΚΕΠΠΑ, και γενικός γραμματέας του Συμβουλίου των Υπουργών, ενεργεί υπό την εποπτεία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή για την εφαρμογή των διπλωματικών προσανατολισμών της Ένωσης, η οποία ασκεί αρμοδιότητες σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Ένωση διαφυλάσσει τις κοινές αξίες, τα θεμελιώδη συμφέροντα, την ανεξαρτησία και την ακεραιότητά της, καθώς και την ασφάλειά της. Ενεργεί για τη διατήρηση της ειρήνης, την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, την προαγωγή της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι οικονομική, νομισματική και εμπορική δύναμη, η οποία αποτελεί πλέον παράγοντα της διπλωματίας, έχοντας στη διάθεσή της τα μέσα για να ακουστεί η φωνή της. Οι εξελίξεις οδηγούν την Ευρωπαϊκή Ένωση να στηριχτεί στη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ) η οποία είναι αρμόδια για τα στρατιωτικά ζητήματα. Η συνθήκη του Άμστερνταμ προσφέρει τη μακροπρόθεσμη δυνατότητα πλήρους ενσωμάτωσης της ΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνεδρίασε στο Ελσίνκι στις 11 Δεκεμβρίου 1999 σημείωσε ένα ακόμη βήμα προόδου όσον αφορά την οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας ασφάλειας και άμυνας. Η αρχή της αυτόνομης ικανότητας για την έναρξη και τη διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί σημαντική πρόοδο για την επιβεβαίωση του πολιτικού ρόλου της Ευρώπης. Η σύνοδος των αρχηγών κυβερνήσεων του ΝΑΤΟ που πραγματοποιήθηκε στην Ουάσιγκτον στις 24 Απριλίου 1999 «εξέφρασε την ικανοποίησή της για τη νέα ώθηση που δόθηκε στην ενίσχυση της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για την ασφάλεια και την άμυνα από τη συνθήκη του Άμστερνταμ». Επιβε-

βαίωσε ότι «ένας πιο δυναμικός ρόλος της Ευρώπης δεν μπορεί παρά να συμβάλει στη ζωτικότητα της συμμαχίας μας κατά τον 21ο αιώνα, θεμελιώνοντας τη συλλογική άμυνα των μελών της». Και ότι το NATO είναι επομένως έτοιμο: «να επιτρέψει την πρόσβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα συλλογικά μέσα και στις δυνατότητες της Συμμαχίας, για επιχειρήσεις στις οποίες η Συμμαχία, στο σύνολό της, δεν εμπλέκεται στρατιωτικά ως Συμμαχία».

Έτσι και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Ελσίνκι κατέληξε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα σχετικά με την πολιτική βούληση της Ένωσης να αναπτύξει αυτόνομη ικανότητα δράσης των Ευρωπαίων μέσα στο πλαίσιο της Συμμαχίας. Αποφάσισε ότι «με την εθελοντική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών μέσα στο πλαίσιο επιχειρήσεων υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να είναι σε θέση, έως το 2003 να αναπτύσσουν εντός 60 ημερών και να υποστηρίξουν επί τουλάχιστον ένα έτος στρατιωτικές δυνάμεις μέχρι και 50 000 έως 60 000 ατόμων». Οι δυνάμεις αυτές θα πρέπει να είναι σε θέση να πραγματοποιούν «ανθρωπιστικά καθήκοντα και καθήκοντα διάσωσης, καθήκοντα διατήρησης της ειρήνης και καθήκοντα επέμβασης μάχιμων δυνάμεων στη διαχείριση κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης της ειρήνης», σύμφωνα με το άρθρο 17 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση όπως τροποποιήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ. Η δημιουργία μιας επιτροπής πολιτικής και ασφάλειας, μιας στρατιωτικής επιτροπής και ενός κοινού στρατιωτικού επιτελείου θα προσφέρουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα επιχειρησιακά μέσα για την επίτευξη των αποστολών αυτών.

Έτσι η Ευρωπαϊκή Ένωση απαλλάσσεται σιγά σιγά από το βάρος της αποτυχίας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άμυνας η

οποία, το 1954, οδήγησε την πορεία προς την ολοκλήρωση σε αδιέξοδο. Τα γεγονότα στο Κοσσυφοπέδιο, η νέα γεωπολιτική κατάσταση, που προήλθε από το τέλος του ψυχρού πολέμου, η ανάγκη οικοδόμησης μιας πολιτικής ένωσης ανάλογης με το αυξανόμενο βάρος της Ένωσης στα παγκόσμια πράγματα επέτρεψαν την αναγέννηση αυτής της προοπτικής μιας Ευρώπης ισχυρής και αυτόνομης, ικανής να υπερασπίσει τα συμφέροντά της σεβόμενη τις συμμαχίες της.

Η προληπτική διπλωματία για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων

Η ένοπλη επέμβαση είναι το τελευταίο όπλο που διαθέτουν οι δημοκρατίες, όταν εξαντλήσουν κάθε μέσο διπλωματίας και διαπραγμάτευσης. Η εξωτερική πολιτική της Ένωσης βασίζεται κατά κύριο λόγο στην εξαγωγή των αρχών που εξασφάλισαν τη δική της ειρηνική ανάπτυξη: η αναζήτηση του κοινού συμφέροντος, ο σεβασμός του δικαίου, η διαιτησία μέσω των θεσμικών οργάνων, η άρνηση των διακρίσεων και το πνεύμα της ανωτερότητας.

Αυτές οι αρχές, που αποτελούν τη βάση της ΚΕΠΠΑ, έχουν ήδη αποδώσει καρπούς και υπόσχονται πολλά για το μέλλον των παραγμένων περιοχών της ηπείρου. Μία από τις πρώτες κοινές δράσεις της Ένωσης μετά την εφαρμογή της συνθήκης του Μάαστριχτ οδήγησε στην υπογραφή του συμφώνου σταθερότητας, στο Παρίσι στις 21 Μαρτίου 1995. Στόχος του συμφώνου αυτού, το οποίο έκτοτε διαχειρίζεται ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, ήταν να εξασφαλίσει την παγίωση των συνόρων και το σεβασμό των δικαιωμάτων των μειονοτήτων στην Κεντρική Ευρώπη και στις βαλτικές χώρες. Η Ένωση προώθησε τη μέθοδο

κάθε κράτους μέλους είναι το αποτέλεσμα της ευημερίας του συνόλου.»

Ελεύθερη και ασφαλής κυκλοφορία μέσα στην Ένωση

Η ελεύθερη κυκλοφορία χωρίς ελέγχους και περιορισμούς στο εσωτερικό του κοινοτικού εδάφους περιλαμβανόταν ήδη ως στόχος και δικαίωμα για τους πολίτες της Ένωσης στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 και στη συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992. Θα μπορούσε να οικοδομηθεί μια ενιαία αγορά η οποία θα επιτρέπει στα εμπορεύματα, στα κεφάλαια και στις υπηρεσίες να ξεπερνούν το εμπόδιο των συνόρων χωρίς να προσφέρει την ίδια αυτή δυνατότητα στα πρόσωπα; Εκτός από την οικονομική λογική που σκοπό έχει να διευκολύνει την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και την καλύτερη κατανομή των ανθρωπίνων πόρων, είναι ασφαλώς και η έννοια της ευρωπαϊκής ιθαγένειας που επιβάλλει την κατάργηση των ελέγχων όσον αφορά τα πρόσωπα. Οι συμφωνίες του Schengen, που υπογράφηκαν στις 14 Ιουνίου 1985 μεταξύ πέντε κρατών μελών και επεκτάθηκαν προοδευτικά καλύπτοντας όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης, εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, έκαναν πραγματικότητα το μέτρο αυτό, το οποίο δέχτηκε με μεγάλη ευχαρίστηση ο πληθυσμός. Ποιος θα δεχόταν σήμερα να στερηθεί το στοιχειώδες αυτό δικαίωμά του να ταξιδεύει από το Βερολίνο στη Λισσαβόνα ή από τη Ρώμη στο Στρασβούργο με το ίδιο αίσθημα ελευθερίας που νιώθει όταν μετακινείται μέσα στην ίδια του τη χώρα; Η συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε το 1997 το εκτεταμένο του Schengen στα καταστατικά κείμενα της Ένωσης.

Η αμφισβήτηση ενός παραδοσιακού προνομίου του κράτους μέσα στο πλαίσιο της εθνικής του κυριαρχίας, του ελέγχου των συνόρων του, δεν θα μπορούσε να

γίνει χωρίς οι πολίτες του να έχουν την εγγύηση ότι η ασφάλειά τους είναι εξίσου κατοχυρωμένη σε ευρωπαϊκό όπως και σε εθνικό επίπεδο. Η κοινή γνώμη ανησυχεί όλο και περισσότερο για την καθημερινή ανασφάλεια, την εγκληματικότητα που έφερε το παράνομο εμπόριο όπλων και ναρκωτικών, η διεθνής εγκληματικότητα, η λαθραία μετανάστευση και η τρομοκρατία. Για να θεωρηθεί πραγματικό ευεργέτημα της Ένωσης, αυτός ο χώρος ελευθερίας πρέπει να χαρακτηρίζεται από ασφάλεια και δικαιοσύνη. Έχει ξεκινήσει μια τεράστια προσπάθεια για την εναρμόνιση των κανονισμών που αφορούν θέματα δικαίωματος ασύλου και μετανάστευσης, ώστε να επιτευχθεί η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών που διέπουν το αστικό δίκαιο και την πολιτική δικονομία. Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις καθώς και η αστυνομική συνεργασία θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η διεθνής εγκληματικότητα. Θα ήταν παράδοξο οι εγκληματίες να μπορούν να ξεφεύγουν από το νόμο και τις διώξεις βρίσκοντας καταφύγιο σε κάποιο άλλο κράτος μέλος επειδή οι αστυνομικοί και οι δικαστές δεν διαθέτουν τα μέσα για να εκπληρώσουν την αποστολή τους.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ έδωσε νέα ώθηση στην οικοδόμηση ενός κοινοτικού χώρου ασφάλειας, ελευθερίας και δικαιοσύνης. Εγκρίθηκε πενταετές πρόγραμμα με το οποίο τα θεσμικά όργανα της Ένωσης μετέχουν στη θέσπιση κοινών κανόνων για τη μετανάστευση, το δικαίωμα του ασύλου, οι οποίοι θα βασίζονται στο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και θα εξασφαλίζουν προοδευτικά την ελεύθερη κυκλοφορία των μεταναστών μέσα στην Ένωση. Μετά την πρώτη αυτή φάση κατά την οποία απαιτείται ομοφωνία για τις αποφάσεις που θα λάβει το Συμβούλιο, θα είναι πιθανόν να χρησιμοποιηθεί η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία και η διαδικασία συνα-

πόφασης που θα επιτρέψουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Επιτροπή και στο Δικαστήριο να διαδραματίσουν πλήρως το ρόλο τους. Τα κράτη μέλη πρόκειται επίσης μέσα στο πλαίσιο της διακυβερνητικής διαδικασίας να ορίσουν δεσμευτικούς κανόνες σχετικά με τα θέματα ποινικής δικαιοσύνης και αστυνομίας. Η Europol θα αποκτήσει περισσότερο μέσα για την καλύτερη αντιμετώπιση του εμπορίου ναρκωτικών και της διεθνούς εγκληματικότητας. Πρόκειται επίσης να δημιουργηθεί μια νέα μονάδα, η Eurojust, η οποία θα αποτελείται από εισαγγελείς, δικαστές και αξιωματικούς της αστυνομίας με στόχο τον καλύτερο συντονισμό του έργου των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, πραγματοποίησε ειδική συνεδρίαση κατά τη διάρκεια της φινλανδικής προεδρίας, στο Τάμπερε, την οποία αφιέρωσε στην εφαρμογή των διατάξεων του Άμστερνταμ υπογραμμίζοντας τις επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή των Ευρωπαίων: «Ο πολίτης δεν μπορεί να απολαμβάνει την ελευθερία παρά μόνον μέσα σε έναν πραγματικό χώρο δικαιοσύνης, όπου ο καθένας μπορεί να έχει πρόσβαση στα δικαστήρια και τις αρχές οποιουδήποτε κράτους μέλους τόσο εύκολα όσο και στη χώρα του. Οι παραβάτες δεν πρέπει να βρίσκουν τρόπους να εκμεταλλεύονται τις διαφορές μεταξύ των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών. [...] Οι πολίτες δικαιούνται να αναμένουν από την Ένωση να αντιμετωπίσει την απειλή κατά της προσωπικής

τους ελευθερίας και κατά των νόμιμων δικαιωμάτων τους, την οποία συνιστά η σοβαρή εγκληματικότητα. Για να αναχαιτιστούν αυτές οι απειλές χρειάζεται κοινή προσπάθεια πρόληψης και καταπολέμησης του εγκλήματος και των εγκληματικών οργανώσεων σε ολόκληρη την Ένωση. Χρειάζεται συνδυασμένη κινητοποίηση του αστυνομικού και δικαστικού δυναμικού ώστε να εξασφαλίζεται ότι στην Ένωση δεν υπάρχει τόπος όπου να μπορούν να κρύβονται οι εγκληματίες ή τα προϊόντα του εγκλήματος.»

«Δεν δημιουργούμε συμμαχίες κρατών, ενώνουμε ανθρώπους», έλεγε ο Jean Monnet. Αυτή η προοπτική για μια Ένωση με εξωτερική και εσωτερική ασφάλεια, πρέπει να κερδίσει την υποστήριξη των πολιτών και να οικοδομηθεί μέσα σε κλίμα διαφάνειας και δημοκρατικού ελέγχου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει εκδηλώσει την πρόθεση να ξεκινήσει ανοιχτό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών σχετικά με τους στόχους και τους τρόπους αυτού του υπό οικοδόμηση χώρου. Είναι αναμφισβήτητο ότι ο δημοκρατικός διάλογος είναι απολύτως απαραίτητος για την υλοποίηση ενός σχεδίου αυτού του εύρους, όπως αναμφισβήτητο είναι επίσης ότι η Ένωση θα αναλάβει πολύ σημαντικό και λεπτό έργο όταν θα πρέπει να διαπραγματευτεί με τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης την ενσωμάτωση του κεκτημένου στον τομέα αυτόν, προκειμένου να εξασφαλίσει τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων μιας διευρυμένης Ένωσης που θα φτάνει μέχρι τα σύνορα της Ασίας και της Ρωσίας.

Οι νέοι είναι το μέλλον της Ευρώπης. Η Ένωση έχει αναπτύξει γι' αυτούς σημαντικά προγράμματα σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η κατάρτιση, οι ανταλλαγές και η απασχόληση. Πρόκειται για μια από τις σπουδαιότερες πλευρές της Ευρώπης των πολιτών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Ο ΠΟΛΙΤΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

«Αυτό που πρέπει τώρα να οικοδομήσουμε είναι μια ένωση της καρδιάς και του πνεύματος, που να βασίζεται στο κοινό αίσθημα ενός κοινού πεπρωμένου, στη συνείδηση μιας κοινής ευρωπαϊκής ιθαγένειας.»

Romano Prodi,

**πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
14 Σεπτεμβρίου 1999**

Θα ήταν μεγάλο σφάλμα εάν επιχειρούσαμε να περιορίσουμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε μια απλή προσπάθεια προσαρμογής των οικονομικών των κρατών μας στις προκλήσεις του ελεύθερου διεθνούς εμπορίου και της παγκοσμιοποίησης. Η ευρωπαϊκή ιδέα γεννήθηκε από τη διαπίστωση ότι «οι άνθρωποι που βρίσκονται σε μια νέα κατάσταση πραγμάτων ή μέσα σε ένα διαφορετικό σύστημα υποχρεώσεων, προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους και αλλάζουν. Γίνονται καλύτεροι εάν το νέο περιβάλλον είναι καλύτερο: αυτή είναι η ιστορία της προόδου των πολιτισμών και αυτή είναι η ιστορία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας». Ο άνθρωπος βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού σχεδίου, επειδή οραματίζεται και έχει την ικανότητα να διδάσκεται από τα λάθη του παρελθόντος προκειμένου να προετοιμάσει έναν καλύτερο κόσμο για τις επόμενες γενιές. Ήπιρος που έζησε

κάθε είδους δράματα, υπήρξε θέατρο συγκρούσεων μεταξύ κυρίαρχων εθνών και ολοκληρωτικών ιδεολογιών στέλνοντας στον πόλεμο ή στην προγραμματισμένη εξόντωση στρατιές αθώων, η Ευρώπη ολοκληρώνει τις μεταλλαγές της και ξεκινά την τρίτη χιλιετία έχοντας παγιώσει τα μέσα που εγγυώνται μακροχρόνια ειρήνη για όλους.

Έχοντας ως βάση τους θεσμούς και το μήνυμα του Robert Schuman και των αρχιτεκτόνων της εποχής του, πρέπει σήμερα οι Ευρωπαίοι και οι Ευρωπαϊές να ολοκληρώσουν την ενότητα της ηπείρου αναζητώντας διαρκώς τρόπους με τους οποίους μπορεί η Ένωση αυτή να συμβάλλει στην εξέλιξη του πολιτισμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Η δήλωση της 9ης Μαΐου 1950

Η παγκόσμια ειρήνη δεν θα μπορούσε να διατηρηθεί χωρίς δημιουργικές προσπάθειες ανάλογες των κινδύνων που την απειλούν.

Η συμβολή της οργανωμένης και ζωντανής Ευρώπης στον πολιτισμό είναι απαραίτητη για τη διατήρηση των ειρηνικών σχέσεων. Έχοντας γίνει για περισσότερα από 20 χρόνια ο πρωτεργάτης της ενωμένης Ευρώπης, η Γαλλία είχε πάντα ως ουσιαστικό στόχο να υπηρετεί την ειρήνη. Η Ευρώπη δεν επιτεύχθηκε και έτσι είχαμε τον πόλεμο.

Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί διαμιάς, ούτε σε ένα συνολικό οικοδόμημα: θα διαμορφωθεί μέσα από συγκεκριμένα επιτεύγματα που θα δημιουργήσουν πρώτα μια πραγματική αλληλεγγύη. Η συγκέντρωση των ευρωπαϊκών εθνών απαιτεί να εξαλειφθεί η μακραιώνη αντίθεση της Γαλλίας και της Γερμανίας: η δράση που θα αναλάβουμε πρέπει να αφορά κατά πρώτο λόγο τη Γαλλία και τη Γερμανία.

Με αυτό το σκοπό η γαλλική κυβέρνηση προτείνει την άμεση δράση σε ένα περιορισμένο αλλά αποφασιστικό σημείο:

«Η γαλλική κυβέρνηση προτείνει να τεθεί το σύνολο της γαλλογερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα κάτω από μια κοινή Ανώτατη Αρχή, με μια οργάνωση ανοιχτή στη συμμετοχή των άλλων χωρών της Ευρώπης.»

Η συγκέντρωση των παραγωγών άνθρακα και χάλυβα θα εξασφαλίσει αμέσως την εγκαθίδρυση κοινών βάσεων οικονομικής ανάπτυξης, πρώτο στάδιο της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας, και θα αλλάξει το πεπρωμένο

αυτών των περιοχών που από πολύ καιρό ασχολούνται με την κατασκευή πολεμικών όπλων, των οποίων υπήρξαν τα πιο συνεχή θύματα.

Η αλληλεγγύη της παραγωγής που θα διαμορφωθεί με αυτό τον τρόπο θα αποδείξει ότι κάθε πόλεμος μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας όχι μόνον γίνεται αδιανόητος αλλά και υλικά αδύνατος. Η καθιέρωση αυτής της δυνατής ενότητας παραγωγής, που θα είναι ανοιχτή σε όλες τις χώρες που επιθυμούν να συμμετάσχουν και θα παράσχει τελικά σε όλες τις χώρες που θα συγκεντρώσει τα θεμελιώδη στοιχεία της βιομηχανικής παραγωγής με τις ίδιες προϋποθέσεις, θα θέσει τα πραγματικά θεμέλια της οικονομικής ενοποίησης τους.

Αυτή η παραγωγή θα προσφερθεί σε όλο τον κόσμο χωρίς διακρίσεις ούτε εξαιρέσεις, ώστε να συμμετάσχουμε στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου και στην ανάπτυξη των ειρηνικών έργων. Η Ευρώπη θα μπορέσει με αυξημένα μέσα να συνεχίσει την πραγματοποίηση ενός από τα ουσιαστικά καθήκοντά της: την ανάπτυξη της αφρικανικής ηπείρου.

Έτσι θα πραγματοποιηθεί απλά και γρήγορα η συγχώνευση των συμφερόντων που είναι αναγκαία για την εγκαθίδρυση μιας οικονομικής κοινότητας και θα εισαχθεί το «ένζυμο» μιας ευρύτερης και βαθύτερης κοινότητας μεταξύ των χωρών που για μεγάλο διάστημα τις χώριζαν αιματηρές διενέξεις.

Με τη συγκέντρωση των βασικών παραγωγών και τη θέσπιση νέας Ανώτατης Αρχής, οι αποφάσεις της οποίας θα

συνδέσουν τη Γαλλία, τη Γερμανία και τις χώρες που θα προσχωρήσουν σε αυτή την κοινότητα, αυτή η πρόταση θα υλοποιήσει τις πρώτες συγκεκριμένες βάσεις για μια ευρωπαϊκή ομοσπονδία, απαραίτητη για τη διατήρηση της ειρήνης.

Προκειμένου να συνεχίσει την επίτευξη των στόχων που καθορίστηκαν έτσι, η γαλλική κυβέρνηση είναι έτοιμη να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις στις εξής βάσεις.

Η αποστολή που ανατίθεται στην κοινή Ανώτατη Αρχή είναι να εξασφαλίσει το συντομότερο δυνατό: τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητάς της· την προμήθεια, κάτω από τις ίδιες συνθήκες, του άνθρακα και του χάλυβα στη γαλλική και τη γερμανική αγορά καθώς και στις αγορές των χωρών που θα προσχωρήσουν στην κοινότητα· την ανάπτυξη των κοινών εξαγωγών προς τις άλλες χώρες· την εξίσωση προς το καλύτερο του βιοτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού αυτών των βιομηχανιών.

Προκειμένου να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι ξεκινώντας από τις πολύ ανομοιογενείς συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργεί σήμερα η παραγωγή των χωρών που θα προσχωρήσουν στην κοινότητα, πρέπει να εφαρμοστούν ορισμένες διατάξεις σε προσωρινή βάση, οι οποίες περιλαμβάνουν την εφαρμογή σχεδίου παραγωγής και επενδύσεων, την καθιέρωση μηχανισμών εξίσωσης των τιμών, τη δημιουργία ταμείου μετατροπής που να διευκολύνει την ορθολογική οργάνωση της παραγωγής. Η κυκλοφορία του άνθρακα και του χάλυβα μεταξύ των χωρών της κοινότητας θα απαλλαγεί αμέσως από κάθε τελωνειακό δασμό και δεν θα μπορεί να επηρεαστεί από διαφοροποιημένα τιμολόγια μεταφορών. Σταδιακά θα διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις που θα εξασφαλίσουν αυθόρμητα την πιο ορθολογική κατανομή της παραγωγής στο υψηλότερο επίπεδο παραγωγικότητας.

Στον αντίποδα διεθνούς καρτέλ που τείνει να κατανέμει και να εκμεταλλεύεται τις εθνικές αγορές με περιοριστικές πρακτικές και με τη διατήρηση υψηλού κέρδους, η προβλεπόμενη οργάνωση θα εξασφαλίσει τη συγχώνευση των αγορών και την επέκταση της παραγωγής.

Οι βασικές αρχές και δεσμεύσεις που καθορίστηκαν παραπάνω θα αποτελέσουν αντικείμενο συνθήκης που θα υπογραφεί από τα κράτη. Οι απαραίτητες διαπραγματεύσεις για τον ακριβή καθορισμό των μέτρων εφαρμογής θα συνεχιστούν με τη βοήθεια διαιτητή που θα οριστεί με κοινή συμφωνία. Το καθήκον του θα είναι να φροντίσει ώστε οι συμφωνίες να εναρμονίζονται με τις αρχές και, στην περίπτωση ανεπίλυτης διαφοράς, να ορίσει τη λύση που θα υιοθετηθεί. Η κοινή Ανώτατη Αρχή που θα είναι επιφορτισμένη με τη λειτουργία όλου του συστήματος θα αποτελείται από ανεξάρτητες προσωπικότητες που θα διοριστούν ισομερώς από τις κυβερνήσεις. Με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων θα επιλεγεί ένας πρόεδρος οι αποφάσεις του οποίου θα είναι εκτελεστές στη Γαλλία, στη Γερμανία και στις άλλες χώρες που θα προσχωρήσουν στην κοινότητα. Οι κατάλληλες διατάξεις θα εξασφαλίσουν τα αναγκαία ένδικο μέσα κατά των αποφάσεων της Ανώτατης Αρχής. Ένας αντιπρόσωπος των Ηνωμένων Εθνών σε αυτή την αρχή θα είναι επιφορτισμένος με τη σύνταξη, δύο φορές ετησίως, δημόσιας έκθεσης στον ΟΗΕ, όπου θα παρουσιάζεται η λειτουργία του νέου οργανισμού, ιδίως όσον αφορά τη διαφύλαξη των ειρηνικών στόχων του.

Η εγκαθίδρυση της Ανώτατης Αρχής δεν προδικάζει με κανέναν τρόπο το καθεστώς ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων. Κατά την άσκηση της αποστολής της, η Ανώτατη Αρχή θα λάβει υπόψη τις εξουσίες που έχουν παραχωρηθεί στη διεθνή αρχή της περιοχής Ruhr και τις κάθε είδους υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί στη Γερμανία, όσο αυτές θα υφίστανται.

Χρονολογικός πίνακας της ευρωπαϊκής οικοδόμησης

1950

9 Μαΐου

Ο Robert Schuman, υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας, σε ομιλία του, εμπνευσμένη από τον Jean Monnet, προτείνει την από κοινού εκμετάλλευση των πόρων άνθρακα και χάλυβα της Γαλλίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στα πλαίσια ενός οργανισμού ανοικτού στις άλλες χώρες της Ευρώπης.

1951

18 Απριλίου

Οι Έξι υπογράφουν στο Παρίσι τη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ανθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).

1952

27 Μαΐου

Υπογραφή στο Παρίσι της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άμυνας (ΕΚΑ).

1954

30 Αυγούστου

Η γαλλική Εθνοσυνέλευση απορρίπτει τη συνθήκη περί ιδρύσεως της ΕΚΑ.

20 και 23 Οκτωβρίου

Συμφωνίες του Παρισιού μετά τη διάσκεψη του Λονδίνου: καθορίζουν τους τρόπους διεύρυνσης του συμφώνου των Βρυξελλών που καθίσταται η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ).

1955

1 και 2 Ιουνίου

Συνελθόντες στη Μεσσήνη, οι υπουργοί εξωτερικών των Έξι αποφασίζουν να επεκτείνουν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε ολόκληρο τον τομέα της οικονομίας.

1957

25 Μαρτίου

Υπογραφή στη Ρώμη των συνθηκών περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρατόμ.

1958

1 Ιανουαρίου

Έναρξη ισχύος των Συνθηκών της Ρώμης και εγκατάσταση στις Βρυξέλλες των Επιτροπών της ΕΟΚ και της Ευρατόμ.

1960

4 Ιανουαρίου

Υπογραφή της σύμβασης της Στοκχόλμης που δημιουργεί, κατόπιν πρωτοβουλίας του Ηνωμένου Βασιλείου, την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).

1962

30 Ιουλίου

Έναρξη ισχύος μιας κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ).

1963

14 Ιανουαρίου

Ο στρατηγός de Gaulle αναγγέλλει, στη διάρκεια συνέντευξης τύπου, ότι η Γαλλία θα ασκήσει το δικαίωμα αρνησικυρίας όσον αφορά την είσοδο του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΟΚ.

20 Ιουλίου

Υπογραφή στη Γιαουντέ της σύμβασης συνεργασίας μεταξύ της ΕΟΚ και 18 αφρικανικών χωρών.

1965

Απρίλιος

Υπογραφή της Συνθήκης για τη συγχώνευση των εκτελεστικών οργάνων των τριών Κοινοτήτων και τη σύσταση ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1967.

1966

29 Ιανουαρίου

Συμβιβασμός «του Λουξεμβούργου». Η Γαλλία αποδέχεται τη θέση της στο Συμβούλιο με αντιστάθμισμα τη διατήρηση του κανόνα της ομοφωνίας όταν διακυβεύονται «πολύ σημαντικά συμφέροντα».

1968

1 Ιουλίου

Κατάργηση, ενάμισι έτος νωρίτερα, των τελευταίων ενδοκοινοτικών δασμών για τα βιομηχανικά προϊόντα και θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου (ΚΕΔ).

1969

1 και 2 Δεκεμβρίου

Σύνοδος κορυφής της Χάγης. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν να διέλθουν από το μεταβατικό στο οριστικό στάδιο της Κοινότητας, εκδίδοντας τους οριστικούς γεωργικούς κανονισμούς και επιβάλλοντας την αρχή των ίδιων πόρων της ΕΟΚ.

1970

22 Απριλίου

Υπογραφή, στο Λουξεμβούργο, της συνθήκης που επιτρέπει την προοδευτική χρηματοδότηση των Κοινοτήτων από τους ίδιους πόρους και την επέκταση των εξουσιών ελέγχου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

30 Ιουνίου

Έναρξη στο Λουξεμβούργο των διαπραγματεύσεων με τα τέσσερα υποψήφια κράτη μέλη (Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και Νορβηγία).

1972

22 Ιανουαρίου

Υπογραφή, στις Βρυξέλλες, των συνθηκών προσχώρησης νέων μελών στην ΕΟΚ (Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Νορβηγία).

24 Απριλίου

Δημιουργία του νομισματικού «φιδιού». Οι Έξι αποφασίζουν να περιορίσουν σε

2,25 % τα περιθώρια διακύμανσης των νομισμάτων τους μεταξύ τους.

1973

1η Ιανουαρίου

Προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΟΚ. (Δημοψήφισμα με αρνητικό αποτέλεσμα στη Νορβηγία.)

1974

9 και 10 Δεκεμβρίου

Σύνοδος κορυφής του Παρισιού, όπου οι εννέα αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν να συνέρχονται τακτικά στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (τρεις φορές το χρόνο), προτείνουν την εκλογή της ευρωπαϊκής Συνέλευσης με καθολική ψηφοφορία και αποφασίζουν τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

1975

28 Φεβρουαρίου

Υπογραφή, στη Λομέ, σύμβασης (Λομέ Ι) μεταξύ της Κοινότητας και 46 κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ).

22 Ιουλίου

Υπογραφή της σύμβασης που ενισχύει τη δημοσιονομική αρμοδιότητα της ευρωπαϊκής Συνέλευσης και δημιουργεί το ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Αρχίζει να λειτουργεί την 1η Ιουνίου 1977.

1978

6 και 7 Ιουλίου

Σύνοδος κορυφής της Βρέμης. Η Γαλλία και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προτείνουν επανάληψη της νομισματικής συνεργασίας με τη δημιουργία του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ), που αντικαθιστά το «φίδι».

1979

13 Μαρτίου

Έναρξη λειτουργίας του ΕΝΣ.

28 Μαΐου

Υπογραφή της πράξης προσχώρησης της Ελλάδας στην Κοινότητα.

7 και 10 Ιουνίου

Πρώτη εκλογή με καθολική ψηφοφορία των 410 μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

31 Οκτωβρίου

Υπογραφή στη Λομέ της δεύτερης σύμβασης (Λομέ II) μεταξύ της ΕΟΚ και 58 κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

1981

1η Ιανουαρίου

Προσχώρηση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

1984

28 Φεβρουαρίου

Έγκριση του ευρωπαϊκού στρατηγικού προγράμματος Esprit, έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφόρησης.

14 και 17 Ιουνίου

Δεύτερες ευρωπαϊκές εκλογές.

8 Δεκεμβρίου

Υπογραφή στο Τόγκο της τρίτης σύμβασης Λομέ μεταξύ των Δέκα και 66 χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

1985

Ιανουάριος

Ο Jacques Delors διορίζεται πρόεδρος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2 έως 4 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λουξεμβούργο. Οι Δέκα συμφωνούν για την αναθεώρηση της Συνθήκης της Ρώμης και τη συνέχιση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με την εκπόνηση της «Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης».

1986

1η Ιανουαρίου

Προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

17 και 28 Φεβρουαρίου

Υπογραφή στο Λουξεμβούργο και στη Χάγη της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης.

1987

14 Απριλίου

Υποψηφιότητα της Τουρκίας στην ΕΟΚ.

1η Ιουλίου

Έναρξη ισχύος της Ενιαίας Πράξης.

27 Οκτωβρίου

Έκδοση στη Χάγη από τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση ενός κοινού προγράμματος για την ασφάλεια.

1988

Φεβρουάριος

Αναμόρφωση της χρηματοδότησης των πολιτικών της ΕΟΚ. Πολυετής προγραμματισμός των δαπανών 1988-1992. Αναμόρφωση των διαρθρωτικών ταμείων.

1989

Ιανουάριος

Ανανέωση για τέσσερα χρόνια της προεδρίας του Jacques Delors στην Επιτροπή.

15 και 18 Ιουνίου

Τρίτη εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία.

17 Ιουλίου

Αίτηση προσχώρησης της Αυστρίας στην ΕΟΚ.

9 Νοεμβρίου

Πτώση του τείχους του Βερολίνου.

9 Δεκεμβρίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου αποφασίζει τη σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης.

15 Δεκεμβρίου

Υπογραφή της σύμβασης Λομέ IV με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

1990

29 Μαΐου

Υπογραφή των συμφωνιών περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ).

19 Ιουνίου

Υπογραφή της συμφωνίας του Schengen.

4 και 16 Ιουλίου

Αιτήσεις προσχώρησης της Μάλτας και της Κύπρου.

3 Οκτωβρίου

Γερμανική ενοποίηση.

14 Δεκεμβρίου

Έναρξη στη Ρώμη των διακυβερνητικών διασκέψεων σχετικά με την οικονομική και νομισματική ένωση και την πολιτική ένωση.

1991

1η Ιουλίου

Αίτηση προσχώρησης της Σουηδίας.

21 Οκτωβρίου

Συμφωνία για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) που συνδέει την Κοινότητα με τους γείτονες της Δυτικής Ευρώπης.

9 και 10 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Μάαστριχτ.

1992

7 Φεβρουαρίου

Υπογραφή της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο Μάαστριχτ.

18 Μαρτίου

Αίτηση προσχώρησης της Φινλανδίας.

25 Μαρτίου

Αίτηση προσχώρησης της Νορβηγίας.

2 Μαΐου

Υπογραφή στο Πόρτο της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

2 Ιουνίου

Απόρριψη της συνθήκης του Μάαστριχτ με δημοψήφισμα στη Δανία.

20 Ιουνίου

Έγκριση της συνθήκης του Μάαστριχτ με δημοψήφισμα στην Ιρλανδία.

20 Σεπτεμβρίου

Έγκριση της συνθήκης του Μάαστριχτ με δημοψήφισμα στη Γαλλία.

11 και 12 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου.

1993

1η Ιανουαρίου

Θέσπιση της ενιαίας αγοράς.

18 Μαΐου

Δεύτερο δημοψήφισμα στη Δανία: έγκριση της συνθήκης του Μάαστριχτ.

1η Νοεμβρίου

Έναρξη ισχύος της συνθήκης του Μάαστριχτ.

1994

1η Απριλίου

Αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Ουγγαρίας.

8 Απριλίου

Αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Πολωνίας.

15 Απριλίου

Υπογραφή της τελικής πράξης των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης της GATT, στο Μαρακές.

9 και 12 Ιουνίου

Τέταρτες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση ψηφοφορία. Έγκριση με δημοψήφισμα της συνθήκης προσχώρησης της Αυστρίας.

24 και 25 Ιουνίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Κέρκυρα.
Υπογραφή των πράξεων προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Αυστρίας, της Φινλανδίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας.

16 Οκτωβρίου

Έγκριση με δημοψήφισμα της συνθήκης προσχώρησης της Φινλανδίας.

13 Νοεμβρίου

Έγκριση με δημοψήφισμα της συνθήκης προσχώρησης της Σουηδίας.

27 και 28 Νοεμβρίου

Απόρριψη με δημοψήφισμα της προσχώρησης της Νορβηγίας

9 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Έσσεν.

1995

1η Ιανουαρίου

Προσχώρηση της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας στην ΕΕ.

23 Ιανουαρίου

Ανάληψη καθηκόντων της Επιτροπής υπό την προεδρία του Jacques Santer (1995-2000).

26 Μαρτίου

Έναρξη ισχύος της σύμβασης του Schengen

2 Ιουνίου

Πρώτη συνεδρίαση της ομάδας μελέτης για μια διακυβερνητική διάσκεψη επιφορτισμένη να μελετήσει την αναθεώρηση των Συνθηκών.

12 Ιουνίου

Ευρωπαϊκές συμφωνίες με την Εσθονία, τη Λεττονία και τη Λιθουανία.

22 Ιουνίου

Αίτηση προσχώρησης της Ρουμανίας.

26 και 27 Ιουνίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Κάννες.
Εντολή προς την ομάδα μελέτης που

είναι επιφορτισμένη να προετοιμάσει τη διακυβερνητική διάσκεψη.

27 Ιουνίου

Αίτηση προσχώρησης της Σλοβακίας.

27 Οκτωβρίου

Αίτηση προσχώρησης της Λεττονίας.

24 Νοεμβρίου

Αίτηση προσχώρησης της Εσθονίας.

27 και 28 Νοεμβρίου

Ευρωμεσογειακή διάσκεψη στη Βαρκελώνη.

8 Δεκεμβρίου

Αίτηση προσχώρησης της Λιθουανίας.

14 Δεκεμβρίου

Αίτηση προσχώρησης της Βουλγαρίας.

15 και 16 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης.

1996

16 Ιανουαρίου

Αίτηση προσχώρησης της Σλοβενίας.

17 Ιανουαρίου

Αίτηση προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας.

29 Μαρτίου

Έναρξη της διακυβερνητικής διάσκεψης κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τορίνου.

21 και 22 Ιουνίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φλωρεντίας.

13 και 14 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου.

1997

17 Φεβρουαρίου

Παρέμβαση του Jacques Santer για τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΣΕΒ) ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

16 και 17 Ιουνίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ.

16 Ιουλίου

Παρουσίαση της «Ατζέντας 2000» στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2 Οκτωβρίου

Υπογραφή στο Άμστερνταμ της «ενοποιημένης» Συνθήκης.

20 και 21 Νοεμβρίου

Διάσκεψη κορυφής στο Λουξεμβούργο για την απασχόληση.

12 και 13 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λουξεμβούργο.

1998

1η Ιανουαρίου

Έναρξη της βρετανικής προεδρίας.

30 Μαρτίου

Έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης των δέκα υποψηφίων κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Κύπρου —δρομολόγηση διμερών διακυβερνητικών διασκέψεων, αρχής γενομένης από την Κύπρο, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Εσθονία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβενία.

31 Μαρτίου

Schengen: κατάργηση των προσωπικών ελέγχων στα χερσαία σύνορα με την Ιταλία.

1 έως 3 Μαΐου

Συμβούλιο των υπουργών οικονομικών των Δεκαπέντε και Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Απόφαση για τις χώρες που είναι έτοιμες να εισέλθουν στην τρίτη φάση της ΟΝΕ.

15 και 16 Ιουνίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Κάρντιφ.

1 Ιουλίου

Έναρξη της αυστριακής προεδρίας.

1999

1η Ιανουαρίου

Έντεκα χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπαίνουν στην τρίτη φάση της ΟΝΕ και υιοθετούν το ευρώ. Αρχή της γερμανικής προεδρίας.

25 Μαρτίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Βερολίνο: συνολική συμφωνία σχετικά με την Ατζέντα 2000 και ανανέωση των δημοσιονομικών προοπτικών.

1η Μαΐου

Έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ.

3 και 4 Ιουνίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Κολονία.

8 έως 13 Ιουνίου

Πέμπτες άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

1η Ιουλίου

Αρχή της φινλανδικής προεδρίας.

15 Σεπτεμβρίου

Έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με επικεφαλής τον Romano Prodi.

10 και 11 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Ελσίνκι.

2000

1η Ιανουαρίου

Έναρξη της πορτογαλικής προεδρίας.

1η Ιουλίου

Έναρξη της γαλλικής προεδρίας.

2002

1η Ιανουαρίου

Έναρξη κυκλοφορίας των κερμάτων και χαρτονομισμάτων του ευρώ.

1η Ιουλίου

Απόσυρση των εθνικών νομισμάτων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΜΙΑ ΝΕΑ ΙΔΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η δήλωση Schuman — 1950-2000 (δεύτερη έκδοση)

Από τον Pascal Fontaine

Σειρά: **Ευρωπαϊκή τεκμηρίωση**

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2000 — 43 σ. — 16,2 x 22,9 cm

ISBN 92-828-8462-7

Η δήλωση Robert Schuman της 9ης Μαΐου 1950 είχε καταλυτική σημασία για την ευρωπαϊκή οικοδόμηση και ακόμη και σήμερα παραμένει εκπληκτικά επίκαιρη. Πριν από 50 χρόνια, αυτή θεμελίωσε την ειρήνη μεταξύ των πρωταγωνιστών των δύο παγκοσμίων πολέμων, αυτή άνοιξε το δρόμο στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Στο κατώφλι της τρίτης χιλιετίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει φτάσει στην ωριμότητα. Προετοιμάζει μια νέα διεύρυνση η οποία θα καθορίσει την τύχη τη δική της αλλά και ολόκληρης της ηπείρου. Είναι η καταλληλότερη στιγμή για όποιον θέλει να διερωτηθεί σχετικά με τη γένεση του πρωτότυπου αυτού οργανισμού, να εκτιμήσει την έως τώρα πορεία του και να διδαχθεί για τα επόμενα στάδια.

Άλλες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Πληροφορίες σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχονται από το Internet, μέσω του εξυπηρετητή Europa (<http://europa.eu.int>).

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2
ΤΘ 30284
GR-10674 Αθήνα
Τηλ. (30-1) 727 21 00
E-mail: burath@hellas.dg10-bur.cec.be
Internet: <http://www.ee.gr>

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Γραφείο για την Ελλάδα

Λεωφόρος Αμαλίας 8
GR-10557 Αθήνα
Τηλ. (30-1) 331 15 41-47
Φαξ (30-1) 331 15 40
E-mail: epathina@europarl.eu.int

Γραφεία της Επιτροπής υπάρχουν και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και σε άλλα μέρη του κόσμου.

